

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא
פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': שנים אוחזין בטלית. זה אומר אני מצאתיה, וזה אומר אני מצאתיה. זה אומר כולה שלי, וזה אומר כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה ויחלוקו. זה אומר כולה שלי, וזה אומר חצייה שלי, האומר כולה שלי, ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים. והאומר חצייה שלי, ישבע שאין לו בה פחות מרביע. זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע:

גמ': תני, אדם שאמר לחבירו תן לי מנה שאתה חייב לי. אמר לו לא היו דברים מעולם. הלך והביא עדים שחייב לו חמשים זוז. רבי חייה רבה אמר, הודיית עדים כהודיית פיו, וישבע על השאר **כמודה במקצת**. רבי יוחנן אמר, אין הודיית עדים כהודיית פיו שישבע על השאר. אמר רבי **אילא** [דף א עמוד ב] משנים אוחזין בטלית, **למד רבי חייה רובה**. מכיון שתפוש בחצייה, לא כמי שהביא עדים שחצייה שלו, **דאנן סהדי דמאי דתפיס דידי הוא**, ותימר נשבע ונוטל. אופי הדא דמייא לה. **אמר רבי יוחנן, אם מזו אתה מבקש ללמוד לחייב שבוע למי שעדים מעדים אותו שחייב במקצת הטענה, כמו שחייבה תורה שבוע למודה במקצת הטענה, מכאן אי אתה יכול ללמוד. ששבועת תקנה היא זו שתקנו חכמים. שלא ילך כל אחד ויתקוף טליתו של חבירו ויאמר שלי היא. תנן, זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה ויחלוקו. רבה בר ממל ורב עמרם סליקו הן דרב ביניהו למדו מאמר של רב דאמר רב, אין משביעים אותו שכולה שלו כפי טענתו, כיוון שאם כל אחד ישבע שכולה שלו, נמצא שאחד ודאי שקרן, ואין מוסרין שבועה לחשוד על הממון. אמר להו, אם כך אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו. שמא ישבע על דבר אחד ויתכוון על דבר אחר, שהרי גם כאשר נשבע שאין לו פחות מחצייה, יכול לשקר ולהתכוון שאין לו כלום. כיצד נשבע? אמר רב הונא, משביעים אותו, שבועה שיש לי בה, ואין לי בה פחות מחצייה. [דף ב עמוד א] ותני, שנים ליה ומלה שהיו תופסין בשטר. זה אומר שלי ואבד ממני. וזה אומר שלי הוא שפרעתיו לך. יתקיים השטר בחותמיו דמסתמא מהמלוה נפל שכן הלווה ודאי היה קורע אותו מיד כשפרע דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר יחלוקו ככל ממון המוטל בספק. אמר רבי אלעזר, הכל הולך אחר התפוס בעדים. אמר רב חסדא. אין שמעתוניה אם רבי אלעזר אמר שאם היה אחד התפוס בעדים הוא זוכה בשטר. אתיית כרבי שמעון בן גמליאל דאמר יחלוקו. אבל לרבי לעולם השטר של המלוה. תני, זה אומר כולה שלי זה אומר חצייה שלי וזה אומר שלישה שלי. האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות מחצייה האומר חצייה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע. והאומר שלישה שלי ישבע שאין לו בה פחות משתות. כללו של דבר, אינו נשבע אלא על חצי טענתו. זה יטול חצי זה יטול רבע וזה יטול ששית, ובשאר חולקים**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ב

מתני': היו שנים רוכבין על גבי בהמה. או שהיה אחד רכוב ואחד מהלך. זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה, ויחלוקו. בזמן שהן מודין או שיש להן עדים, חולקין שלא בשבועה:

גמ': אמר רב הונא. תניי תמן, אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה ואמרה, אילו עבדי והחמור והמשאוי שלי. וזה אומר, זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי. וזה אומר, זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי. כיוון שאין עדים לאחד מהם, צריכה גט משניהם שמא הם דוברי אמת, וצריכה לשחרר את שניהן שמא היא דיברה אמת. ושניהן משחררין זה את זה שמא אחד מהם דיבר אמת. בחמור ובמשאוי שלשתן שוין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ג

מתני': היה רכוב על הבהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנייה לי. ונטלה ואמר אני זכיתי בה, זכה בה. אם משנתנה לו אמר, אני זכיתי בה בתחילה, לא אמר כלום:

גמ': **המגביה מציאה לחבירו האם זכה חבירו?** אמר רבי יצחק. מהדא הילכתא, לית שמע מינה כלום, לא מראשה ולא מסיפה. [דף ב עמוד ב] **דבראשה תנן**, היה רכוב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנייה לי. נטלה ואמר אני זכיתי בה, זכה בה. **טעמה שאמר תנייה לי הא אילו** אמר זכה לי, זכה. **משמע שהמגביה מציאה לחבירו זכה חבירו. ובסיפה תנן, אם משנתנה לו אמר, אני זכיתי בה בתחילה, לא אמר כלום. טעמה שנתנה לו, הא אם לא נתנה לו, אף שאמר לו זכה לי לא קנה. משמע שהמגביה מציאה לחבירו לא זכה חבירו.** הוי לית שמע מינה כלום לא מרישא ולא מסיפא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ד

מתני': ראה את המציאה ונפל לו עליה, ובא אחר והחזיק בה. זה שהחזיק בה זכה בה. ראה אותן רצין אחר המציאה, אחר צבי שבור, אחר גוזלות שלא פיריחו, ואמר זכת לי שדי, זכת לו. היה צבי רץ כדרכו, או שהיו הגוזלות מפריחין, ואמר זכת לי שדי, לא אמר כלום:

גמ': **אמר ריש לקיש** אמר אבא כהן ברדלייה. אדם זכה במציאה בתוך ד' אמות שלו. ר' יוחנן אמר, והוא שתפול לתוך ידו שיקח אותה לבסוף. מתניתא פליגא על ריש לקיש **דתנן**, נטל מקצת הפיאה וזרק בשאר אין לו בה כלום. אמר תיפתר בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. דבזה שזרק מקצת פאה על השאר, גילה דעתו שרצה לקנות בזריקה ולא בקנין ד' אמות שתיקנו לו חכמים, וזריקה עצמה אין בה כלום. אמור דבתרה. נפל עליה ופרס טליתו עליה, מעבירין אותו ממנה. עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. שמזה שנפל או פרס טליתו גילה דעתו שרצה לקנות בנפילה, ולא בקנין ד' אמות שתיקנו לו חכמים. והתני רבי חייה, שנים שהיו מתכתשין בעומר. ובא עני וחטפו מלפניה, זכה בו. עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. דבזה שהיו רבים ביניהם, גילו דעתם שרצים לקנות בהגבהה או במשיכה, ולא רצו לקנות בקנין ד' אמות. והתנינן, ראה את המציאה ונפל עליה, ובא אחר והחזיק בה. זה שהחזיק בה זכה בה? [דף ג עמוד א] עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. כשנפל עליה, גילה דעתו שרצה לקנות בנפילתו ולא בד' אמות. והתנינן, **היתה עומדת ברה"ר וזרק לה גט. אם קרוב לה הגמרא מעמידה בתוך ד' אמות, מגורשת. קרוב לו, אינה מגורשת. מחצה למחצה, מגורשת ואינה מגורשת. משמע שד' אמות קונות, וקשה לרבי יוחנן. אמר חזקיה מה שאמרה הבריתא מגורשת ואינה מגורשת בשכר הלבול היא מתניתא. דכיוון שספק האם מגורשת וצריך לכתוב גט חדש מספק, שניהם משלמים ללבול. התיבון. והכתיב [דברי הימים א כב יד] ואני בעניי הכינתי לבית ה' זהב ככרים מאה אלף, וכסף אלף אלפים ככרים, ולנחושת ולברזל אין משקל, כי לרוב היה, ועצים ואבנים הכינתי, ועליהם תוסיף והיכי? אם בנתונין בתוך ידו, עשיר הוא. אי בשאינן נתונין לתוך ידו, יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו. הוי אומר, בנתונין בתוך ד' אמות שלו. דיכול להקדישם דהוו ברשותו, ואמר בעניי, כי לא היו בידו ממש. מכאן שד' אמות קונות וקשה לרבי יוחנן. [דף ג עמוד ב] אמר רבי אבין. מהו בעוניי? שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם. דבר אחר. שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים. תני, האומר יזכה לי ביתי במציאה שנפלה לתוכה ולא ידע בה, לא אמר כלום. יצא שם למציאתו וידע בה, דבריו קיימין. כהדא. אריסיה דרבי אבא בר מינא, סליק לדיקלא בחצר דרבי אבא. אשכח גוזלין ונסבון. אזל שאיל לרב האם שלו הם או שזכתה חצרו של רבי אבא. לא א"ל כלום. אזל והחזירם לרבי אבא בר מינא. אמר רבי אבא בר מינא. קשייא לן הויתא חצר את היונים הבוגרים שכבר נודע לנו עליהם צריך אתה להחזיר ותייתר הייתר הקטנים שלא ידענו**

בהם ממציא אותן הרי הם כמציאה זכה בהם

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ה

[דף ד עמוד א] מתני': מציאית בנו ובתו הקטנים, ועבדו ושפחתו הכנענים, ומציאת אשתו, הרי אילו שלו. מציאית בנו ובתו הגדולים, ועבדו ושפחתו העברים, מציאית אשתו שגירשה אף על פי שלא נתן לה כתובתה, הרי אילו שלהן:

גמ': **תנן, מציאית בנו ובתו הגדולים, הרי אילו שלהן.** א"ר יוחנן, בשאינן טפולין לאביהן. אבל אם היו טפולין לאביהן, מציאיתן שלו. ריש לקיש אמר. אין אדם זוכה לחבירו במציאה. דהמגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו, ואפילו אם היו סמוכים על שולחנו, המציאה שלהם. אמר רב אילא, לא דאמר ר"ל בפירוש כן דאין אדם זוכה לחבירו במציאה, אלא מתוך דבריו אפשר להבין כך. דקשיא ליה על הדא דתני ר' הושעיה, השוכר את הפועל לעשות בכל מלאכה, מציאיתו לבעל הבית. אמר ר"ל, אדם שיש לו רשות לחזור בו בכל רגע שהפועל יכול לחזור מהשכירות, תהא מציאיתו לרבו? והרי מדובר שכבר הגביה את המציאה ואעפ"כ אומר ר"ל שכיוון שהפעל יכול לחזור בו מהשכירות המציאה שלו, משמע דאין אדם זוכה לחבירו במציאה. מה בין עבדו ושפחתו העברים, לעבדו ושפחתו הכנענים? א"ר יוחנן. עבדו ושפחתו העברים, הואיל ואינו רשאי לשנות ממלאכתו, מציאיתו לעצמו. עבדו ושפחתו הכנענים הואיל ורשאי לשנות ממלאכתו, מציאיתו לרבו. התיבון הרי אשתו שאינו רשאי לשנות ממלאכתה ומציאתה שלו? דתנינן תמן, כופה לעשות בצמר, ואינו כופה לעשות בדבר אחר. רבי אבא בר מינא ורבי יסא אמרו בשם רבי יוחנן, טעם אחר באשה. מה טעם אחר באשה? רבי חגי אמר מפני הקטטה. רבי ייסה אומר, שלא תהא מברחת נכסי בעלה ואומרת **מציאה** הוא. התיבון, **מצאה בעדים למה הבעל זוכה בהם?** הרי לא קיים הטעם של מברחת נכסי בעלה לא אסרו זה אלא מפני זה. מציאית אשתו שגירשה. אמר רבי יוסנא בשם רבי אחא. אדם שגירש אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה, עד שיתן לה פרוטה אחרונה. א"ר יוסי. מתניתא אמרה כן **דתנן**, מציאית אשתו שגירשה **אף על פי שלא נתן לה כתובתה, מציאתה לעצמה.** פשיטא שהרי גרשה וא"ר הושעיה, שלא תאמר, הואיל וחייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה האחרונה, תהא מציאיתו שלו. לפום כן צריך מתניתא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ו

מתני': מצא שטרי חוב. אם יש בהן אחריות נכסים, לא יחזיר. אם אין בהן אחריות נכסים, יחזיר מפני שאין בין דין נפרעין מהן אפילו מבני חורין, דברי רבי מאיר. וחכ"א, בין כך ובין כך לא יחזיר. מפני שבית דין נפרעין מהן. דאחריות טעות סופר ואפילו אם לא כתוב בשטר אחריות נכסים הרי זה כאילו כתוב שודאי הסופר טעה ולא כתב

[דף ד עמוד ב] גמ': תני **שמאל** בשם רבי מאיר, שטר שיש בו אחריות נכסים, **גובה ממשועבדים.** ושאין בו אחריות נכסים, אינו גובה **לא ממשועבדים ולא מבני חרין.** על דעתיה דרבי מאיר, לאי זה דבר הוא מחזיר? לצור על פי צלוחיתו. רב אמר, יורש כמשועבד. כשם שמילוח בעדים אינה נגבית ממשועבדין, כך אינה נגבית מן היורשין. דירש כלוקח הוה. שמאל אמר **אפילו אם כתב לו כל נכסי משועבדים אפילו מה דאיקני. אם קנה ומכר, הבע"ח אינו גובה מהמשועבדין, הא מבני חרי שיש לו גבי אפילו במלוה על פה. הכא את אמר אפילו מלוה על פה גובה מבני חורין, והכא את אמר בשם רבי מאיר ששטר שאין בו אחריות נכסים, אינו גובה אפילו מנכסים בני חורין? לא דמי מי ששיעבד מקצת שכשכתב שטר גילה דעתו שרוצה שהשיעבוד יהיה על פי השטר אבל השטר פסול שלא נכתב כראוי לפיכך אפילו מבני חורין לא יגבה בו למי שעשה מלוה על פה שלא שיעבד כל עיקר. שגובה על פי העדים מנכסים בני חורין. תנן, המוצא שטרי חוב, אם יש בהם אחריות נכסים, לא יחזיר. מ"ט? א"ר אלעזר, שאני אומר, כתב ללוות ולא לווה. [דף ה עמוד א] וא"ר אלעזר, אם היה הלווה מודה, הרי זה יחזיר. וא"ר אלעזר, אם הוחזק השטר ביד המלוה שהיה מקוים, הרי זה יחזיר שאין מקיימים שטר אלא אחר ההלוואה. ותליתיהון מתברן על שלושתן יש פירכה. דתנן, וחכמים אומרים, בין כך ובין כך לא יחזיר. משמע שהסיבה שלא יחזיר אינה בגלל שחוששים שמא כתב**

ללוות ולא לזוה, אלא כדאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, מפני קנוניא. אמר רבי יסא בשם רבי יוחנן, אם היה זמנו יוצא לבו ביום, יחזיר. שאין זה מצוי ולא שייך חשש שיטרוף לקוחות שלא כדין וגם אין חוששים שפרע לו חובו בו ביום

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ז

מתני': מצא גיטי נשים, ושיחרורי עבדים, דייתיקי מתנה ושוברין, הרי זה לא יחזיר. שאני אומר כתובים היו, ונמלך עליהם שלא ליתנן:

גמ': והא תני, מצא גיטין וכתובות, הרי זה יחזיר? הכא במאי עסקינן דמצא גט ושטר כתובה קרוע בקרע ב"ד בצידו. דהכתובה היא ראייה שנתגרשה והגט שלה. שחזקה אין אדם נותן כתובה אלא א"כ גרש. שטר שלוחו בו ופרעו, לא יחזור ויגבה בו, מפני שמריע כוחן של לקוחות. אמר ר' יסא בשם ר' יוחנן, ואפילו לבו ביום. רבי זירא בעא קומי ר' יסא. הכא את אמר אפילו לבו ביום לא יחזור ללות בו שנמחל שיעבודו, והכא בהלכה הקדמת את אמר אם זמנו יוצא לבו ביום יחזיר. ניוחש שמא חייש לפשיטא דספרא וישתמש בשטר להלוואה חדשה. אמר ליה, אדם מצוי ללות ולפרוע לבו ביום, ואין אדם עשוי ללוות לפרוע ולחזור וללות בו ביום לכן לא חוששים ויחזיר. אבל ודאי אם בא כזה מקרה שבא לשאול האם מותר להשתמש באותו שטר אמרין ליה שאסור. ר' חגיי בעא קומי רבי יסא. הוא הזמן, והן העדים, והוא המלוה, מה שייך מפני שמרע כוחן של לקוחות? אמר ליה [דף ה עמוד ב] שלא נשתעבדו נכסים. שהרי העדים מעידים על החוב הראשון והוא כבר נמחל ועל השני לא חתמו. ויש אומרים משום שלא חתמו העדים על אותה המלוה. שהרי העדים חתמו על ההלוואה הראשונה שנפרעה. ועל ההלואה השניה לא חתמו והוי שטר מזויף

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק א הלכה ח

מתני': מצא איגרות שום שב"ד שם את הנכסים למלוה, ואיגרות מזון שהתחייב לזון את בת אשתו, ושטרי חליצה ומיאונים, ושטרי בירורין זה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו אחד ושניהם בוררים שלישי, וכל מעשה בית דין, הרי זה יחזיר. מצא בחפיסה או בגלוסקמא, תכריך של שטרות אחד כרוך על השני או אגודה של שטרות כולם כרוכים יחד, הרי זה יחזיר. וכמה היא אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר. אחד לזוה משלשה, יחזיר ללוה. שלשה לזוין מאחד, יחזיר למלוה. מצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע מה טיבו, יהא מונח עד שיבא אליהו. אם יש עמהן סימפון שטר שמעיד שהשטר או חלקו פרוע, יעשה מה שבסימפון:

גמ': אמר רב ירמיה בשם רב. אם היה עליו אישור [דף ו עמוד א] הדיינין שהיה השטר מקיים, הרי זה יחזיר למלוה. ר' חמא אבוי דרבי הושעיה אמר. אשלי גדולי דיינין שבגליות, כגוזלי הקטנים דיינין שבארץ ישראל. ו"א שלקיום השטר קראים בבל אשלי הדיינים. ובארץ ישראל זה נקרא גזלי הדיינים רב המנונא אמר. נכתבה אוננו השטר באחד בניסן וניתן הכסף בעשרה בניסן. צריכין לכתוב, אף על פי שכתבנו כתב באחד בניסן, כן נגמר שיתן הכסף בעשרה בניסן ויכול לגבות ממשועבדים רק משעת נתינת ההלוואה. אמר רב ירמיה בשם רב. סימפון שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה, פסול. שאני אומר, מתעסק היה בשטרותיו. ואולי הכין שובר למקרה שיבוא הלוה לפרוע את חובו. הא מתחת ידי אחר אדם שלישי לא הלוה ולא המלוה, כשר. אמר רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל. לעולם אין סימפון כשר, עד שיצא מתחת ידי הלוה, בכתב ידי המלוה אבל אצל אדם שלישי אינו כלום. והתניא גבי שבועת היתומים, שלא פיקדנו אבא. ושלא אמר לנו אבא. ושלא מצינו שטר בין שטרותיו ששטר זה פרוע. הא אם נמצא שובר, פרוע. אף שאביהם הוא המלוה והשובר אצלו. מאי כדון? אמר ר' יוסי בי ר' בון. תיפתר, כגון הדא דייתיקי שכתב שובר בתוך צוואתו. שאין אדם מצוי לפגם דייתיקן שלו, ולכן עושים כפי שכתוב בשובר

הדרן עלך פרק שנים אוחזין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה א

מתני': אילו מציאות שלו, ואילו שחייב להכריז. אילו מציאות שלו. מצא פירות מפוזרין, מעות מפוזרות, כריכות ברשות הרבים, ועיגולי דבילה, וככרות של נחתום, מחרוזות של דגים, וחתיכות של בשר, וגיזי צמר הבאות ממדינתן, ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן, הרי אילו שלו:

גמ': מניין לייאוש בעלין מן התורה? אמר רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק דכתיב [דברים כב ג] כן תעשה לחמורו וכ"ו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה. את שאבוד ממנו ומצוי לך את חייב להכריז. ואת שאינו אבוד רק ממנו אלא מכל אדם ומצוי לך, כגון שטפה נהר אין את חייב להכריז. מכאן נלמד שיצא ייאוש בעלים שכיוון שהתייאש הרי הוא כאבוד ממנו ומכל אדם, ואין את חייב להכריז. תני מצא [דף ו עמוד ב] כריכות בר"ה, אינו חייב להכריז, דכיוון שרבים דורכים עליו, הבעלים מתיאשים. דסימן העשוי להדרס לא הוי סימן ומקומו לא הוי סימן כיוון שבועטים ומזיזים אותו. ברשות היחיד, כיוון שאין רבים דורכים עליו, חייב להכריז דמקום הוי סימן. אלומות עמרים גדולים ולא דורכים עליהם בני"א, בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד חייב להכריז. תנן, עיגולי דבילה הרי אילו שלו. הדא דתימא באילן עיגולייא רברביא, שהכל עושים באותה צורה. ברם באילין זעירייא שאינם מצויים וכל מקום עושה צורה אחרת כגון אילו דאתיין מבצרה, חייב להכריז, משום סימני מקום שכל מקום עשה עיגול בצורה אחרת. חתיכות של בשר ובתוכן כבד אחת או כוליה אחת, חייב להכריז. מחרוזות של דגים ובתוכן יריקא אחד או לכיסא מין דג אחד, חייב להכריז

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ב

מתני': רבי יהודה אומר, כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז. כיצד? מצא עיגול ובתוכו חרס. ככר ובתוכו מעות. ר' שמעון בן אלעזר אומר, כל כלי אנפוריא כלים חדשים אינו חייב להכריז:

גמ': תנן, עיגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות. תני, במשוקע בו. אבל אם היו עליו דרך הינוח בעלמא אינו חייב להכריז. ותני, כתוב בחרס ונתון על פי חבית, בנייר ונתון על פי עיגול חייב להכריז. הכא את אמר במשוקע בו. והכא את אמר בנתון בו דרך הינוח? הן דתימר דווקא במשוקע בו, ברשות הרבים. שאים לא היה משוקע הבעלים מתיאשים שסוברים שנפל מדריסת האנשים. והן דתימר בנתון בו דרך הינוח, ברשות היחיד. ואפילו אם לא נפל מדריסת האנשים ברשות הרבים בנתון בו דרך הינוח אין זה סימן. שאני אומר, דרך נפילה נפלה עליו ולא הונח לסימן. תנן, רבי שמעון בן אלעזר אומר, כלי אנפוריא אינו חייב להכריז. אמרה ר' יוחנן, ותני לה ואילו הן כלי אנפוריא, כגון, בדי מחטין, וצינוריות, ומחרוזות של קרדומות. אמוריה דרב יצחק בר טבליי, אשכח עזיל חוט צמר כריך במקטורה כרך כדרך שרגילים לדרך למכירה בשוק. אתא גבי רבי יצחק ואורי ליה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר דמתניתין דכלי אנפוריא, שדבר שכמותו נמכר בשוק ואן בו סימן מיוחד, לא חייב להכריז. אמוריה דר' יוחנן אשכח עזיל כריך במקטורה. אתא לגבי רבי יוחנן א"ל, אן אשכחתיניה? בסימטא או בפלטיא? דהוא בעי מפתרינה כהדא דר' שמעון בן אלעזר דמתניתין דכלי אנפוריא אינו חייב להכריז ותני עליה, כגון, בדי מחטין, וצינוריות, ומחרוזות של קרדומות כל אלו שאמרו אימתי מותרים - בזמן שמצאן אחד אחד, אבל מצאן שנים שנים חייב להכריז. ומדמנין הוי סימן, אף מקום הוי סימן. לפיכך מצאן במקום שרבים מהלכים, כיוון דדרסי ביה אן המקום סימן, אבל במקום שאן הרבים מהלכים, מקום הוה סימן.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ג

מתני': ואילו חייב להכריז. מצא פירות בכלי, או כלי כמות שהוא. מעות בכיס, או כיס כמות שהוא. ציבורי פירות וציבורי מעות דמנין הוה סימן. שלשה מטביעות זה על גבי זה.

כריכות ברשות היחיד דמקום הוה סימן, וככרות של בעל הבית, וגיזי צמר הלקוחות מבית האומן, כדי יין וכדי שמן, חייב להכריז:

גמ': **תנן**, שלשה מטביעות זה על גבי זה חייב להכריז. רב יהודה אומר, דווקא אם היו שלשה מטביעות של שלשה מלכים. אמר רבי אלעזר [דף ז עמוד א] ואפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין שכל אחד בגודל אחר. **הלכך**, של שלשה מלכים ועשויין שלא גודלין, או אפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין. **תנן**, כריכות ברשות היחיד חייב להכריז דמקום הוה סימן. א"ר יוחנן אין הוה כגון אהן מצובה אין חייב להכריז. מהו כגון אהן מצובה? כגון אהן קרפיפא של שלשה בני אדם, או שהשכיר דירה לשלושה בני אדם, מכיון דלא ידע למאן מחזרה, אין חייב להכריז. אמר רבי יוסי, מהא את שמע מינה אם בר נש הוה מהלך אחורי רבי חלפתא ונפל מחד מינייהו חד דינר. **אם מצאו אדם**, מכיון דלא ידע למאן מחזרה, אינו חייב להכריז. אף שרבי חלפתא לא חשוד לשקר **מכיון דלא ידע למאן מחזרה**, אין חייב להכריז. שמעון בר ווה הוה מהלך אחורי ר' אלעזר. נפל מיניה דינר אושטיה ליה שמעון בר ווה. א"ל כבר נתייאשתי מיניה. אמרי, לא איתכיון ר' אלעזר, אלא לזכויה לרבי שמעון בר ווה, ולכן הפיל את הדינר בכוונה, בגין דהוה אינש מסכן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ד

מתני': מצא אחר הגפה קיר או אחר הגדר גוזלות מקושרין או בשבילין שבשדות, הרי זה לא יגע בהן. מצא כלי באשפות אם מכוסה, לא יגע בו. ואם מגולה, נוטל ומכריז. מצא בגל או בכותל ישן, הרי אילו שלו. מצא בכותל חדש, מחציו ולחוץ שלו. מחציו ולפנים של בעל הבית. אם היה משכירו לאחרים, אפילו מצא בתוך הבית, הרי אילו שלו:

גמ': **תנן**, מצא אחר הגפה קיר או אחר הגדר גוזלות מקושרין או בשבילין שבשדות, הרי זה לא יגע בהן. שודאי הונחו שם ואם יטלם אין בהם סימן שיוכל להכריז. רב יהודה אמר ובלבד גוזלות מקושרין בכנפיהן, דאם היו קשורים עם חוט היה הקשר סימן. ר' אבא בר זבדא אשכח חמר יין מכסי בחפיסה ונסביה. אזל שאל לרב, א"ל לא עבדת טבות שספק הינוח לא יגע בהם. א"ל חזריה? א"ל לא. דנימא אתא מריה, בעי ליה ולא אשכחיה, ואיתייאש מיניה. **אלא צא והכריז. תנן**, מצא כלי באשפות אם מכוסה, לא יגע בו. באשפה שאינה עשויה להתפנות. אבל אם עשויה להתפנות נוטל ומכריז **דתני**, מצא באשפה חייב להכריז שדרך האשפה להיטלטל. מצא בגל ובכותל ישן, הרי אילו שלו. שאני אומר [דף ז עמוד ב] של אמוריים היו. **תנן**, מצא בכותל חדש, מחציו ולחוץ שלו. מחציו ולפנים של בעל הבית. תני מצא בין פצים לפצים, מן האגף ולפנים כלפנים. מן האגף ולחוץ כלחוץ. אם היה חור מפולש לפנים פתוח מבפנים וסגור מבחוץ, אפילו מחציו לחוץ הרי אילו של בעל הבית שאני אומר הניחו מבפנים והחליק. אם היה מפולש לחוץ, אפילו מחציו ולפנים הרי אילו של מוצאיהן. **תנן**, היה משכירן לאחרים, אפילו מצא בתוך הבית הרי אילו שלו. **דברי רשב"א**. משמע שחכמים חולקים ואומרים שחייב להכריז. א"ר ירמיה בפונדק איתפלגון. **דרשב"א סבר כיוון דרבים מצויים שם הבעלים מתיאשים**. אבל בחצר, דרק עוברין דרך שם כל עמא מודו שחייב להכריז. א"ר יוסי, בחצר איתפלגון. אבל בפונדק כל עמא מודו שהוא של מוצאו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ה

מתני': מצא בחנות הרי אילו שלו. בין התיבה לחנוני, הרי הוא של חנוני. לפני השולחני, הרי הוא שלו. בין הכסא ולשולחני, הרי הוא של שולחני. לקח פירות מחבירו או ששולח לו חבירו פירות ומצא בתוכו מעות, הרי אילו שלו. ואם היו צרורין, נוטל ומכריז. אף השמלה היתה בכלל כל אילו. ולמה יצאת? להקיש אליה. מה השמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין, אף כל דבר שיש לו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז

[דף ח עמוד א] גמ': **תנן, בין התיבה לחנוני, הרי הוא של חנוני. וכ"ו. בין הכסא ולשולחני, הרי הוא של שולחני וכ"ו.** אמר רבי אלעזר. **מדתנן בן חנווני לתיבה ובן כסא לשלחני משמע,** כיני מתניתא, על גבי כסא, שלו. ע"ג תיבה, שלו. שמעון בן שטח הוה עסיק בהדא כיתנא פשתן. אמרין ליה תלמידוי ר' ארפי מינך, ואנן זבנינן לך חדא חמר שתוכל להשכיר אותו ולהתפרנס, ולית את לעי סוגין. ואזלון זבננן ליה חדא חמר מחד סירקאי ישמעאלי ותלי ביה חדא מרגלי. אתון לגביה אמרין ליה, מן כדון, לית את צריך לעי תובן. אמר לון, למה? אמרין ליה, זבנינן לך חד חמר מחד סירקאי, ותלי ביה חדא מרגלי. אמר לון, וידע בה מרה? אמרין ליה, לא. **אמר לון, לכו תחזירו.** אמר רב הונא ביבי בר גוזלון בשם רב, התיבון קומי רבי, אפילו למאן דאמר גזילו של עכו"ם אסור, כל עמא מודיי שאבידתו מותרת. **וא"כ מדוע שמעון בן שטח אמר להחזיר את המרגלית? ענה להם רבי,** מה אתון סברין שמעון בן שטח ברברין רודף אחר הממון הוה? **לא כן אלא רצה שיתקדש שם שמים על ידו, דבעי הוה שמעון בן שטח משמע שהגוי אומר,** בריך אלההון דיהודאי, מאגר כל הדין עלמא. ויידא אמרה דא **שצריך לנהוג כך?** רבי חנינה משתעי הדין עובדא. רבנין סבייא זבנינן חד כרי דחיטין מאילין דאיסרטוס סוחרים גוים, ואשכחון ביה חדא צררא דדינרי וחזרוניה להון. אמרין, בריך אלההון יהודאי. אבא אושעיה איש טורייא היה כובס, **ופעם אחת באה המלכה לרוחץ בנהר ואיבדה תכשיטה, והוא מצאן והחזיר לה.** אמרה, **יהון לך.** לי אהן תכשיט מהו חשוב עלי. **דאית לי טבין מיניה ואית לי סוגין מיניה.** א"ל אורייתא גזרת דנחזור. **אמרה** בריך אלההון דיהודאי. ר' שמואל בר סוסרטיי סלק לרומי. אובדת מלכתא דילנית חפצים ותכשיטים דידה, ואשכחיה. אפקת כרוז במדינתא, מאן דמחזר לה בגו שלשים יומין, יסב אכן ואכן. בתר שלשים יומין, איתרים רישיה. לא חזריה גו שלשים יומין. בתר שלשים יומין חזריה. אמרה ליה, לא היית במדינתא? אמר לה אין. אמרה ליה, ולא שמעת קלא דכרוזא? אמר לה **אין. אמרה ליה, ומה אמר הכרוז?** **אמר לה,** מאן דמחזר לה גו שלשים יומין יסב אכן ואכן, בתר שלשים יומין יתרים רישיה. אמרה ליה, ולמה לא חזרתוניה גו שלשים יומין? אמר לה, דלא תימרון בגין דחלתיך עבדית, אלא בגין דחלתיך דרחמנא. אמרה ליה, בריך אלההון דיהודאי. אלכסנדרוס מקדון סליק גבי מלכא קצייא קוצין שבהודו חמא ליה דהב סגין כסף סגין. א"ל לא דהבך ולא כסף אנא צריך. לא אתית אלא מיחמי פרוכסין מנהגי שלטון דידכון היך אתון יהבין, היך אתון דיינין. עד דו עסוק עימיה, אתא בר נש חד דאין עם חבריה, דזבן חדא חלקא ואשפתה ואשכחון בה סימא דדינרי. אהן דזבין הוה **אמר,** קיקילתא אשפה זבנית, סימא לא זבנית. אהן דזבין הוה **אמר,** קיקילתא וכל דאית בה זבנית. עד דאינון עסיקין דין עם דין. אמר מלכא לחד מינייהו. אית לך בר דכר? א"ל אין. אמר לחבריה, אית לך ברת נוקבה? א"ל אין. אמר לון, אסבון דין לדין, וסימא יהוי לתרויהון. [דף ח עמוד ב] שרי גחך. אמר ליה, למה את גחך, לא דנית טבאות? א"ל אילו הוה הדין דינא גבכון, היך הויתון דנין? א"ל, קטלין דין ודין וסימא עלת למלכא. א"ל, כל הכי אתון רחמין דהב סגין? עבד ליה אריסטון סעודה אפיק קומיי קופד בשר דדהב, תרנגולין דדהב. א"ל, דהב אנא אכיל? א"ל, תיפח רוחיה דההוא גברא. אי דהב לית אתון אכלין, **למה** אתון רחמין דהב סוגין. א"ל, דנחא זורחת עליכון שמשא? א"ל אין. נחית עליכון מיטרא? א"ל אין. א"ל, דילמא אית גביכון בעיר דקיק? א"ל אין. **אמר,** תיפח רוחיה דההוא גברא. לית אתון חיינן, אלא בזכות בעירא דקיקא דכתיב [תהילים לו ז] **אדם ובהמה תושיע**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ו

מתני': עד אימתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכנים דברי ר"מ. רבי יהודה אומר, שלשה רגלים, ואחר רגל האחרון שבעת ימים, כדי שילך לביתו שלשה, ויחזור שלשה, ויכריז יום א':

גמ': תני, בראשונה היו מכריזין שלשה רגלים ואחר רגל האחרון שבעת ימים. כדי שילך שלשה, ויחזור שלשה, ויכריז יום אחד. משחרב בית המקדש התקינו שיהו מכריזין שלשה ימים. מן הסכנה ואילך שהיו אומרים כל אבדה למלך, התקינו שיהא מודיע לקרוביו ולשכניו ודיין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ז

מתני': אמר את האבידה ולא אמר את סימניה, הרי זה לא יתן. הרמאי, אף על פי שאמר את סימניה, הרי זה לא יתן לו, שנאמר [דברים כב ב] עד דרוש אחיך אותו. עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא ואם אינו רמאי:

גמ': איזה הוא רמאי? עבד גרמיה מחזר מציאן, ועבד חדא רבה וטבא ובפעם אחת גונב הרבה. היך הוא עביד רבה וטבא? חמי ליה **לברייתא דאיש נאמן** מחזר מציאן הוא. ומפקידין גביה, והוא נסיב כולא ואזיל ליה. **ואית דאמרין**, הוא שומע שאדם מצא אבדה **והוא** אזיל לכנישתא **ואומר שהוא מצא**, ושמע סימנין **והוא אומר שזה לא החפץ הזה**, ואזל לכנישתא חורי ששם נמצא מוצא האבדה ואמר סימנא, ונסב ליה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ח

מתני': כל דבר שהוא עושה ואוכל, יעשה ויאכל. ודבר שאינו עושה ואוכל, ימכור. שנאמר [דברים כב ב] והשבותו לו. ראה היאך תשיבנו לו. מה יהא בדמים? רבי טרפון אומר, ישתמש בהן. לפיכך אם אבדו חייב באחריותן. רבי עקיבא אומר, לא ישתמש בהן. לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן:

גמ': תני שלא יאכיל עגל לעגלים, וסייח לסייחין, ותרנגול לתרנגולין. עובדא הוה בחד בר נש, דאשכח חמשה עגלין. והוה מזבין ומוכילינן, עד דקמון על חד. אמר רב יהודה בשם רב. הלכה כרבי טרפון בדבר שיש בו סימן שמוכר ומותר להשתמש בכסף, אבל דבר שצריך טביעת עיין לא ימכור. **רבי אבא** ורב יהודה אמרו בשם רב. מעשה היה והודה רבי כרבי טרפון בדבר שיש בו סימן. רב יהודה אמר, **תלמיד חכם** אין צריך ליתן סימן. אמר רב הונא [דף ט עמוד א] הכל מודין שאם היה צרור מעות, **לא יגע בהן**. שלא התיר ר"ט להשתמש במעות, אלא כשטרח למכור את האבדה. אבל אם מצא מעות צרורות שלא טרח בהם לא ישתמש בהם. **יהודה ברבי עאל** לכנישתא, שבק סנדלוי ואזלין נעלמו. אמר אילו לא אזלית לכנישתא, לא אזלון סנדליי ללמד שגם בבהכ"נ יש גנבים שרק עושים עצמם צדיקים וצריך להשמר. **מהו שיטמא כהן לתלמוד תורה?** רבי יוסי הוה יתיב מתני, ועל מיתא. **וכיוון שהיה מסופק האם מותר לכהן להיטמא בשביל לתלמוד תורה**, מן דקם לא אמר ליה כלום. ומן דיתיב ליה, לא א"ל כלום

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה ט

מתני': מצא ספרים קורא בהן אחת לשלשים יום. ואם אינו יודע לקרות, גוללן. אבל לא ילמד בהן בתחילה דבר חדש שמא מתוך עיון יקרע, ולא יקרא אחר עמו. מצא כסות, מנערה אחת לשלשים יום. ושוטחה לצורכה, אבל לא לכבודו. כלי כסף וכלי נחושת, משתמש בהן לצורכן אבל לא לשוחקן. כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבוא אליהו. מצא שק או קופה. אם אין דרכו ליטול, הרי זה לא יטול:

גמ': תני, מצא ספרים, קורא בהן אחת לשלשים יום. אם אינו יודע לקרות, גוללן. ולא יקרא פרשה וישנה, ולא יקרא פרשה ויתרגם, ולא יפתח בו יותר משלשה דפין. ולא יקראו בו שלשה בכרך אחד ביחד. במה דברים אמורים? **בספרים חדשים**. אבל בישנים, **אחת לשנים** עשר חדש. כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין, מפני שמשחירן. כלי נחושת, משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור, מפני שמפחיתן. מגריפות וקרדומות, משתמש בהן ברך אבל לא בקשה. מגריפה, מקבל בה את הטיט, ומדיחה ומניחה במקומה. קורדום, מבקע בו עצים, אבל לא צינים דקלים ועצי זית שהם קשים. כשם שאת אומר במוצא, כך אתה אומר במפקיד. והמפקיד כסות אצל חבירו, מנערה אחת לשלשים יום. ואם היתה **טרחתם** מרובה, גובה שכרו ממנה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה י

מתני': אי זו היא אבידה? מצא חמור ופרה רועין בדרך, אין זו אבידה. חמור וכליו הפוכין, ופרה רצה בין הכרמים, הרי זה אבידה. החזירה וברחה, החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים, חייב. שנאמר [דברים כב א] השב תשיבם. היה בטל מן הסלע, לא יאמר לו תן לי סלע, אלא נותן לו שכרו כפועל בטל. אם יש שם ב"ד, מתנה עמו בפני ב"ד. אין שם לפני מי יתנה, שלו קודם [דף ט עמוד ב] מצאה ברפת, אינו חייב בה. ברשות הרבים, חייב בה. היתה בין הקברות, והוא כהן אל יטמא לו. אם אמר לו אביו היטמא, או שאמר לו אל תחזיר, הרי זה לא ישמע לו. פירק וטען, פירק וטען, אפילו ארבעה וחמשה פעמים, חייב. שנאמר [שמות כג ה] עזוב תעזוב. הלך וישב לו אמר לו, הואיל עליך מצוה, אם רציתה לפרוק פרוק, פטור. שנאמר, עזב תעזוב עמו. היה חולה או זקן, חייב. מצוה מן התורה לפרוק בחינם, אבל לא לטעון. ר"ש אומר, אף לטעון. ר' יוסי הגלילי אומר, אם היה עליו יותר ממשאו, אין זקוק לו. שנאמר, [שמות כג ה] רובץ תחת משאו. משאוי שהוא יכול לעמוד בו:

גמ': תנן, או שאמר לו אביו אל תחזיר, הרי זה לא ישמע לו. בכל אתר את אמר מצות עשה קודמת למצות לא תעשה. והכא את אמר אין מצות עשה קודמת למצות לא תעשה? והרי מצות כיבוד אב ואם היא מצוות עשה. ואבדה לא תעשה דכתיב לא תוכל להתעלם. שנייא היא שהוא ואביו חייבין בכבוד המקום. תני כתיב כי תראה את חמור שונאך רובץ תחת משאו. רובץ ולא רבצן. וחזר ותני פורק עמו אפילו מאה פעמים ביום. הכיצד? הן דתימר רובץ ולא רבצן שפטור מלעזור לו, בההוא דמפיל גרמיה. והן דתימר פורק עמו אפילו מאה פעמים, בההוא דאניס. [שם ד] כי תפגע יכול פגיעה ממש? ת"ל [שמות כג ה] כי תראה. אי כי תראה, יכול אפילו רחוק מאה מיל? תלמוד לומר כי תפגע. הא כיצד? שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל וזהו ריס. עזוב תעזוב, זו פריקה. הקם תקים, זו טעינה. רבי שמעון בן יוחי אומר. כשם שפורקו מן התורה בחינם, כך טוענו מן התורה בחינם. חמור ישראל ומשאו של עכו"ם, דברי הכל פורק וטוען, דהא חמור אחיך הוא. חמור עכו"ם ומשאו של ישראל, כדברי ר' שמעון, לא פורק ולא טוען שצער בעלי חיים דרבנן. כדברי חכמים, פורק דצער בע"ח דאורייתא, אבל לא טוען דלאו דאחיך הוא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ב הלכה יא

מתני': אבידתו ואבידת אביו, שלו קודמת. אבידתו ואבידת רבו, שלו קודמת. אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת לשל אביו. שאביו הביאו לחיי העה"ז, ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העה"ב. אם היה אביו שקול כנגד רבו, אבידת אביו קודמת. היה אביו ורבו נושאים משאוי, מניח את של רבו ואח"כ מניח את של אביו. היה אביו ורבו בבית השבי, פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו. אבל אם היה אביו תלמיד חכם, פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו:

גמ': תנן, ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העה"ב. תני אי זהו רבו שלימדו חכמה? כל שפתח לו תחילה שלימד אותו איך ללמוד. דברי ר' מאיר. רבי יודן אומר, כל שרוב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר, כל שהאיר עיניו במשנתו. רב כרבי מאיר, ורבי יוחנן כרבי יודה, ושמואל כר' יוסי. רב כרבי מאיר דחד בר נש פתח פומיה דרב שלימד אותו איך ללמוד. וכששמע דדמך, בזע עלוי. ר' יוחנן כרבי יודה. דרבי יוחנן הוא סליק מטיביריה לציפורי. חמא חד בר נש [דף י עמוד א] נחת מן תמן. א"ל מה קלא במדינתא? א"ל, חד רבן דמך, וכל עמא פריין רציים מיטפלא ביה. ידע ר' יוחנן דהוא רבי חנינא. שלח ואיתי מאנין טבין דשובתא ובזעון. ולא כן תני, כל קרע שאינו של בהלה אינו קרע? ולמה חיכה רבי יוחנן להביא לו בגדי שבת, והרי עד שהביאו לו עבר זמן חימום? רבי יוחנן בעה מיעבד דרבה ומוקריתיה לקרוע בגדים

חשובים להראות כבוד. ולא ידעין אין משום דסבר כרבי יהודה, ורבי חנינא הוא רביה, אין משום דקורעין על אב בית דין שמת משום שמועות הרעות. ממילתיה דרבי חיה בר ווא ניתן ללמוד שרב חנינא לא היה רבו מובהק. דרבי חנינא היה הולך בציפורי ונסמך על רבי חייא בר ווא. חמא כל עמא פריי. א"ל, למה כולי עלמא פריי? א"ל, רבי יוחנן יתיב דריש בבי מדרשא דרבי בנייה, וכל עמא פריי מישמעניה. אמר רב חנינא, בריך רחמנא דחמי לי פורין פריי עמלי עד דאנא בחיים. דבאגדתא פשטית ליה הכל, חוץ ממשלי וקהלת. הדא אמרה, כל תלמיד ותלמיד שרוב תלמודו בדבר מסויים ממנו כגון כאן שלמדו רוב תלמודו באגדה חייב לקרוע על רבו אפילו לא כל תורתו ממנו. שמואל כר' יוסי אמר. דחד בר נש אסבר לשמואל הא דתנן, שני מפתיחות, אחד יורד לאמת בית השחי ואחד פותח כיון. שהיה מוריד ידו עד שיחיו דרך פתח כדי להגיעה למנועול והיה פותח והשניה פותח כיון מיד. ושמע דדמך ובזע עלוי

הדרן עלך פרק אלו מציאות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה א

מתני': המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו. שילם ולא רצה לישבע, שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא. נמצא הגנב, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי הוא משלם? למי שהפקדון אצלו. נשבע ולא רצה לשלם. נמצא הגנב, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי הוא משלם? לבעל הפיקדון:

גמ': תנן, למי הוא משלם? למי שהפקדון אצלו. מנן תיתי ליה? דכתיב[שמות כב ג] אם ימצא הגנב ישלם שנים וגו'. וכי אין אנו יודעין שאם ימצא הגנב ישלם שנים? והרי כבר כתוב בפרשה הקדמת גבי גנב, אם המצא תמצא בידו הגניבה שנים ישלם. ומה ת"ל ישלם שנים? אם אינו עניין לו, שכבר למדנו שמשלם הגנב כפל לבעלים, תניהו עניין לשלפניו שומר חנים שלפניו בפרשה, שאם טען טענת גנב ולא רצה להשבע אלא שילם למפקיד. אם נמצא הגנב אח"כ, שנים ישלם להנפקד שהתורה זכתה את הכפל לשומר. רבי עאל לפירקא דרבי יודן, אמר קומיה הדא. א"ל, אמור דבתרה. נשבע ולא רצה לשלם, נמצא הגנב משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם? לבעל הפקדון. ואם התורה זיכתה את הכפל לשומר, ישלם למי שהפקדון אצלו גם אם נשבע ולא רצה לשלם? [דף י עמוד ב] אמר רבי נסה בשם רבי יונה [שמות כב ג] חיים שנים ישלם כתיב. למקום שהקרן מהלך, שם הכפל מהלך. ומכיוון שאם לא רצה לשלם הקרן לבעלים. אף הכפל לבעלים. רבי יוחנן ורבי אלעזר אמרו, רבי נסא מוסיף בשם רבי יוסי בן חנינה. לא סוף דבר שילם. אלא מכיון שקיבל עליו לשלם, כמי ששילם. אמר משלם אני חוששין שמא שלח בו יד, וצריך להישבע שאינה ברשותו. אמר נשבע אני וראה אותן שמגלגלין עליו שבועות אחרות, וחזר ואמר משלם אני, חוששין שמא אמר שהוא מוכן לשלם, כדי להימנע מהשבועות שבאו לגלגל עליו בדברים אחרים שבהם חטא. לכן אף על פי שמשלם, צריך להישבע את כל השבועות. א"ר יוסי לא חייבה אותו התורה שבועה להחמיר עליו, אלא להקל. שאם רצה לשלם ישלם ולא ישבע. ואם רצה לישבע ישבע ולא ישלם. היו לו עדים שנגנבה שלא בפשיעה, הדא היא דאמר רבי אלעזר, המוכר קנסיו לאחר, כגון בעלים שמכר לאחר את הקנס שאם ימצא הגנב יהיה הכפל שלו, לא עשה כלום. וגם כאן, כיון שיש עדים, השומר פטור, ואם הבעלים יקח ממנו תשלום, הרי זה כמוכר הכפל לאחר, ואין זה כלום. היו עדים שנגנבה בפשיעה. הרי הוא בכלל ישלם. אם אחר כך ימצא הגנב למי משלם? לראשון או לשני או לשניהן? האם התורה זיכתה לשומר את הכפל, בכל מקום שחייב לשלם, או דווקא במקום שצריך להשבע ולהפטר ורק אם לא נשבע חייב לשלם.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ב

[דף יא עמוד א] מתני': השוכר פרה מחבירו, והשאילה לאחר ומתה כדרכה. ישבע השוכר שמתה כדרכה. והשואל משלם לשוכר. א"ר יוסי, כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של זה? אלא תחזור הפרה לבעלים:

גמ': ויש לו רשות להשאיל? ולא כן תני רבי חייה, אין השואל רשאי להשאיל, ולא השוכר רשאי להשכיר, ולא השואל רשאי להשכיר, ולא השוכר רשאי להשאיל, אלא אם כן נטל רשות מן הבעלים. אמר רבי אילא בשם רבי ינאי, והוא שנתן לו רשות להשכיר. תנן התם, כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך. אין יכול להשביעה, אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה. ואיך בניה נאמנים בשבועה, הרי יכול לומר לה לך האמנתי ולא לבניך?, אלא, כמו שהעמדנו את משנתנו במקרה שהמשכיר נתן רשות לשוכר להשאיל לאחרים, כך גם שם מדובר שנתן לה רשות לעשות את בניה אפוטרופסין. ר' אבהו שאל. שאלו הבעלים מהשוכר ומתה. האם הבעלים חייבים לשלם לשוכר? אמר ליה, כן אנן קיימין אפילו אם שאלו הבעלים את הפרה מהשוכר ואכלו חייבים לשלם שהרי אם במתה כדרכה הם חייבים כ"ש כשאכלוהו. רבי יוסי בי רבי בון אמר, שלהם אכלו ופטורים. שלא נפטר השוכר אלא כשמתה בדבר שהשוכר פטור עליו אבל כשאכלה השואל הרי זה פשיע ואפילו שוכר חייב. נמצא שהבעלים חייבים לשוכר והשוכר חייב לבעלים. תנן. א"ר יוסה, היאך הלה עושה סחורה בפרה של זה? אלא תמיד תחזור פרה לבעלים:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ג

מתני': אמר לשנים, גזלתי את אחד מכם מנה, ואיני יודע אי זה מכם. אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה, ואיני יודע אי זה הוא. נותן לזה מנה ולזה מנה, שהודה מפי עצמו. שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים. זה אומר מאתים שלי, וזה אומר מאתים שלי. נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו. וכן שני כלים, אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז. זה אומר יפה שלי, וזה אומר יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהן, ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני, והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו. אמר רבי יוסי, א"כ מה הפסיד הרמאי? אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו

[דף יא עמוד ב] גמ': מתניתין כר"ע דתנן, גזל אחד מחמישה ואין ידוע ממי גזל, וכל אחד אומר ממני גזלת, רבי טרפון אומר מניח גזלה ביניהם ומסתלק. רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזלה לכל אחד ואחד. אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן, מתניתין דברי הכל ולא קשיא, כאן בעוררין שהנגזלים תובעים וגזלן שותק דהמוציא מחברו עליו הראיה. כאן בשותקין והגזלן הוא המעורר דבא לצאת ידי שמים. אמר ר' יוסא בשם ר' יוחנן, כאן שיש עדים יודעים שגזל, ובזה אומר רבי טרפון שמניח גזלה ומסתלק, כאן במשנה שאין עדים יודעים, ורוצה לצאת ידי שמים ובזה אף רבי טרפון מודה שחייב לתת לכל אחד ואחד. אמר רבי ירמיה בשם רב, כאן בנשבע לאחד מהם בשקר. וכיוון שצריך כפרה, חייב לשלם לכל אחד ואחד שאינו יוצא בקרבן עד שישבי את הגזלה, כאן בשלא נשבע. תמן אמרין בשם רב כאן בנשבע כאן בשלא נשבע. רבי ירמיה בעי. והא תני, אמר לשנים גזלתי את אחד מכם מנה, ואחד מכם מאתים, ואיני יודע אי זה מכם, נותן לזה מאתים ולזה מאתים, ואם לאו היה לו לשתוק. אם בנשבע, היה לו לשתוק? הרי מוכרח להודות כדי שתהיה לו כפרה? ר' ירמיה שאל כי הוא סבר שכוונת הבריתא שהיה לו לשתוק ולא להודות. לכן הוא הקשה, אם בנשבע, הרי מוכרח להודות כדי שתהיה לו כפרה. אבל רבי יוסה סבר מימר, שכוונת הבריתא לאמר שהיה לו לשתוק ולא להשבע. אבל אחרי שנשבע ודאי חייב לתת לכל אחד ואחד. רבי יוחנן אמר, אם בנשבע, היה לו לעשות שליח בית דין ולמסור להם את הכסף ולמה ישלם לכולם? שר' יוחנן סבר מימר, דהא דתני הגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי, לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו אבל משום תקנת השבים תקנו חכמים נותן הוא לשליח בית דין שעשה. שיכול לתת אף לבית דין שעשאו גוזל, ולא רק כשעשאו נגזל. תניי חורן תני שליח ב"ד שעשה נגזל ולא שליח ב"ד שעשה גוזל. אמר ר' אילא. אוף בגזילה אנן תנינא דר"ט חולק. היא גזילה, כגון גזל מחמישה ואינו יודע ממי גזל,

היא בעילה, כגון קידוש אחת משתי נשים בביאה ואינו יודע את מי קידש, נותן גט לכל אחת, ומניח כתובה ביניהן ומסתלק, היא מלוה, כגון לוה מאחד משנים ואינו יודע ממי לוה. **בכלם רבי טרפון חולק על רבי עקיבא.** הכל מודין בפיקדון דמתניתא מהדא דתנן, אמר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע אי זה הוא, **אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה וכו'.** בהא אף רבי טרפון מודה, שהיה צריך לדקדק ולכתוב מי נתן לו שהרי צריך להחזיר. מה שאין כן בגזלה, שבשעה שגזל לא חשב להשיב

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ד

מתני': המפקיד פירות אצל חבירו, אפילו הן אובדין הרי זה לא יגע בהן. רבן שמעון בן גמליאל אומר, ימכור בפני בית דין, מפני השב אבידה לבעלין:

גמ': אמר רבי אבהו. אם אומר את אבודין הן אל יגע בהן, אף הוא ממציא להן גורם להם להרקב מהר כדי להיפטר מהטרחתו. **שהרי נאסר עליו למכור.** אמר רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן, **וכן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן,** הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. כהדא רבי יוחנן חקוקה אפקד גבי רבי חייה רובה חד [דף יב עמוד א] דיסיקיא מלייא חמץ. אתא שאל לרבי, אמר ימכר **לנכרי** על פי בית דין בשעת הביעור. חד בר נש אפקיד גבי ר' חייה בר אשי חד גרב דכותח. אתא שאל לרב, אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ה

מתני': המפקיד פירות אצל חבירו, הרי זה יוציא לו חסרונות מחזיר פחות. לחיטין ולאורז תשעת חצאי קבין לכור. לשעורין ולדוחן תשעת קבין לכור. לכוסמין ולזרע פשתן שלשת סאין לכור. הכל לפי המידה הכל לפי הזמן. א"ר יוחנן בן נורי. וכי מה איפכת לו לעכבר? והלא אוכל בין מהרבה בין מקימעא. אלא אינו מוציא לו, אלא לכור בלבד. ר' יהודה אומר, אם היתה מידה מרובה יותר מעשר כור, אינו מוציא חסרונות מפני שהן מותרות. יוציא לו שתות ליין. רבי יהודה אומר חומש. יוציא לו שלשת לוגין שמן למאה. לוג ומחצה שמרים, ולוג ומחצה בלע. אם היה שמן מזוקק, אינו מוציא לו שמרים. קנקנים ישנות, אינו מוציא לו בלע. ר' יהודה אומר, אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה, הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה:

גמ': תנן, הרי זה יוציא לו חסרונות. א"ר אמי, בשעת הגורן שנו, שהתבואה לחה ופוחתת הרבה. תנן, א"ר יוחנן בן נורי. וכי מה איפכת לו לעכבר? והלא אוכל בין מהרבה בין מקימעא. תמן אמרין טעמון דרבנן, דאילין עכברייא רשיעיא, כד חמיין פירי סגין, קרויין לחביריהון ואכלין עמהון. רבי יוחנן אמר טעמון דרבנן, דכשהם הרבה, אובדות הן, מתפזרות הן: תנן, יוציא לו שתות ליין ר' יהודה אומר חומש, יוציא לו ג' לוגין למאה וכו' אם היה שמן מזוקק אינו מוציא לו שמרים. אמר רב אושעיה, בשלא אמר לו שמן מזוקק אני מעמיד לך כל השנה. אבל אם אמר לו כן, חייב להעמיד לו שמן מזוקק

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ו

מתני': המפקיד חבית אצל חבירו ולא ייחדו לה הבעלים מקום, וטילטלה ונשברה. אם מתוך ידו נשברה, לצורכו חייב לצורכה פטור. ואם משהניחה, בין לצורכו בין לצורכה

פטור. ייחדו לה הבעלים מקום וטילטלה ונשברה. בין מתוך ידו, בין משהניחה, לצורכו חייב לצורכה פטור

[דף יב עמוד ב] גמ': תנן, ואם משהניחה, בין לצורכו בין לצורכה פטור. תניא הגונב טלה מן הדייר והחזירו ואח"כ נגנב כל הדייר, אם הודיע לבעלים פטור, ואם לאו, חייב. הגונב חבית מהמרתף והחזירה ואח"כ נגנב כל המרתף, אם הודיע לבעלים פטור, ואם לאו, חייב. ולמה אם נשברה משהניחה פטור?, לא כן אמר רבי אלעזר למה הדבר דומה? לגונב חבית ממרתף חבירו. אף על פי שלא ידעו הבעלים בגניבה, צריכין לידע בחזרה?. אמרי, שנייה היא שכיוון שלא יחד לו מקום, כל מקום שניחנה כמו שיש רשות בעלים עליה. תנן, ייחדו לה הבעלים מקום וטילטלה ונשברה. בין מתוך ידו, בין משהניחה, לצורכו חייב לצורכה פטור. א"ר אלעזר, אית דאמרי שיש רשות לשומר עליה. אם כך למה לצורכו חייב? בשייחדו לה הבעלים באותו מקום והוא החזירה למקום אחר. אבל אם נתנו לו רשות להניחה במקום אחר בין לצורכו בין לצורכה פטור. שאם אנו אמרין שאין רשות לשומר עליה לא שנייא בין באותו מקום בין במקום אחר לצורכו חייב לצורכה פטור:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ז

מתני': המפקיד מעות אצל חבירו. צרן והפשילן לאחוריו, מסרן [דף יג עמוד א] לבנו ולבתו הקטנים ונעל בפניהם שלא כראוי, חייב. שלא שמר כדרך השומרין. ואם שמר כדרך השומרין, פטור:

גמ': א"ר יוסי, ותשמע מינה בר נש דיהב לחבריה פליטורין ארגז סחורה גדול בשוקא שאין מכבודו לסחוב אותם בשוק. מסרן לבנו ובתו הקטנים ונגנבו או אבדו, פטור מלשלם. שאני אומר, לא עלה על דעתו שיטעון פליטורין בשוק שאין זה לפי כבודו. מתי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא? בזמן ששימר כדרך השומרין. נעל כראוי, קשר כראוי, נתן באפונדתו, צרן בסדינו והשליכן לפניו, נתן בשידה ובתיבה ובמגדל, ונגנבו או אבדו, חייב בשבועה ופטור מלשלם. ואם יש עדים שעשה כן, אף משבועה פטור. נעל שלא כראוי, קשר שלא כראוי, הפשילן לאחוריו, נתן בראש גגו, ונגנבו, חייב לשלם. נתן במקום שנוהג ליתן שלו. אם היה מקום ראוי לשמירה, פטור, שעל דעת כן נתנו לו שישמרם כדרך ששומר את שלו. ואי לא, חייב.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ח

מתני': המפקיד מעות אצל השולחני. אם צוררין, לא ישתמש בהן. לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן. ואם מותרין, ישתמש בהן. לפיכך אם אבדו חייב באחריותן. אצל בעל הבית. בין כך ובין כך לא ישתמש בהן. החנווני כבעל הבית דברי ר"מ. רבי יהודה אומר, כשולחני:

גמ': תנן, אם צוררין, לא ישתמש בהן. ר"ה אמר, רבי ירמיה בעי. במה מדובר, בצוררין בחותם? או צוררין שלא בחותם?. אין תימר בחותם, שלא בחותם מותר. אין תימר שלא בחותם, כל שכן בחותם.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ג הלכה ט

מתני': השולח יד בפקדון. ב"ש אומרים, ילקה בחסר ויתר. ובית הלל אומרים, כשעת הוצאה. ורבי עקיבה אומר, כשעת התביעה. החושב לשלוח יד בפקדון. ב"ש מחייבין,

ובית הלל אומרים, אינו חייב עד שעה שישלח יד. כיצד? היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה, אינו משלם אלא רביעית. הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה, משלם את הכל:

גמ': **תנן, ורבי עקיבה אומר, כשעת התביעה. כיני מתניתא, כשעת תביעתו בבית דין. אמר ר' ירמיה בשם רב, הלכה כרבי עקיבה אפילו שב"ה חלוקין עליו. אמר ר' בון בר חייה, מעשה היה, והורה רבי כר' עקיבה. אמר רב הושעיה, מחלוקת בשיש עדים ששלח יד בפקדון. אבל אם אין עדים, והוא הודה, כל עמא מודיי על הדא דר' עקיבה. אתא עובדא קומי ר' נסא, והורי כר' עקיבה. תנן, החושב לשלוח יד בפקדון. שאמר בפני עדים הריני שולח יד בפקדון של פלוני, ב"ש אומרים חייב. דילפי מעל כל דבר פשע. לחייב אפילו על דיבור. וב"ה אומרים, אינו חייב עד שישלח בו יד. שנאמר, אם לא שלח ידו וגו'. ומה טעמא דבית שמאי? על כל דבר פשע. ומה מקיימין דבית הלל טעמא דבית שמאי על כל דבר פשע? [דף יג עמוד ב] תיפתר לרבות ששלח בו יד על ידי שליח אף שרק דיבר. תנן, החושב לשלוח יד בפקדון. ב"ש מחייבין, ובית הלל אומרים, אינו חייב עד שעה שישלח יד. כיצד? היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה, אינו משלם אלא רביעית. הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה, משלם את הכל. רבי יוסי בר חנינה בעי. האם כדי להתחייב, די אם אמר ליטול אף שלא נטל, או דווקא אם נטל? והתני רבי הושעיה. נשברה או שהחמיצה נותן לו דמי כלה. כלום החמיצה לא מחמת טילטול. משמע שצריך שיעשה מעשה ולא די במחשבה רבי שמואל ורבי אבהו אמרו בשם רבי אלעזר. שליחות שנאמר בשומר חנם, דכתיב אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. אינו חייב עד שיחסר. רבי שמואל בעא קומי רבי אבהו. מה איתאמרת? האם דווקא שחיסר, או אפילו לא חיסר אלא רק נטל את החבית כדי ליטול ממנה רביעית? א"ל. לית הדא שאילתא דר' יוסי בר חנינה דבעי, האם כדי להתחייב, די אם אמר ליטול, אף שלא נטל, או דווקא אם נטל? אין תימר שדי באומר ליטול. אפילו לא חיסר. אין תימר דווקא שנטל, עד שעה שיחסר. אין תימר שדי אם אמר ליטול ולא נטל. החזירה בין למקומה בין למקום אחר פטור. אין תימר אינו חייב אלא א"כ נטל ונטל. החזירה למקומו, פטור. למקום אחר, חייב. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. נאמרה שמירה בשומר חנם. ונאמר שמירה בשומר שכר ולא דמייא שמירה שנאמר בשומר חנם, לשמירה שנאמר בנושא שכר. שמירה שנאמרה בשומר חנם. כיון ששימר כל צורכו, פטור. שמירה שנאמר בשומר שכר. אפילו הקיפו חומה של ברזל אין רואין אותו כאילו הוא שמור. ואין אומרים רואין אם היה יכול להציל חייב שאינו יכול להציל פטור. אלא אומרים אילו היה שם היה יכול להציל. אמר רבי אלעזר בשם רבי הושעיה. נאמר שליחות יד בשומר חנם. ונאמר שליחות יד בשומר שכר. ולא דמייא שליחות יד שנאמר בשומר חנם, לשליחות יד שנאמר בשומר שכר. שליחות יד שנאמר בשומר חנם. אינו חייב, עד שימשוך. שליחות יד שנאמר בשומר שכר. כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה, חייב. שמע רבי יוסי בר נהוראי ואמר. אני איני מקבל עלי את הדבר הזה, אלא אחד זה ואחד זה, אינו חייב עד שימשוך. אמר רבי אמי בשם רבי אלעזר. תני רבי הושעיה כך. אילו לא נאמר שליחות יד בשומר חנם, הייתי למד מנושא שכר. מה אם נושא שכר שהחמירה התורה עליו, אינו חייב עד שימשוך. שומר חנם שהיקילה בו התורה, אינו דין שלא יהא חייב אלא עד שימשוך? לאי זה דבר נאמר שליחות יד בשומר חנם אף שאינו צריך? להחמיר על נושא שכר. שכיון שהניח מקלו ותרמילו עליה, חייב. ר' יוסי אומר. אם אומר את כן, נמצאתה למד על המלמד להחמיר עליו. דהו יכיל מימר ליה. מה אם נושא שכר, שהחמירה בו התורה. אינו חייב עד שימשוך. שומר חנם שהיקילה בו התורה, אולי אפילו משך יהא פטור. אלא כיני. לא יאמר שליחות יד בשומר שכר. והייתי למד משומר חנם. מה אם שומר חנם שהיקילה בו התורה, אינו חייב עד שימשוך. נושא שכר שהחמירה בו התורה, אינו דין שכיון שמשך חייב? לאי זה דבר נאמר שליחות יד בנושא שכר אף שאינו צריך? להחמיר עליה. כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה, חייב.**

הדרן עלך פרק המפקיד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה א

מתני': הכסף נחשב פירות ובמשיכתם קונה את הזהב שהוא אמצעי תשלום, והזהב אינו קונה את הכסף. הנחשת קונה את הכסף, והכסף אינו קונה את הנחשת. מעות הרעות קונות את היפות, והיפות אינן קונות את הרעות. אסימון קונה את המטבע, והמטבע אינו קונה את אסימון. המטלטלין קונין את המטבע, והמטבע אינו קונין את המטלטלין. זה הכלל. כל המטלטלין קונין את זה:

גמ': זה כללו של דבר. כל הירוד מחבירו, קונה את חבירו. א"ר ח"ה בר אשי, מאן תניתה הכסף קונה את הזהב? ר"ש ברבי. דרבי בצעירותו אמר הכסף קונה את הזהב. ובזקנותו חזר בו ואמר הזהב קונה את הכסף. א"ל לר"ש בנו, חזור בך ותני כהדא, הזהב קונה את הכסף דחזרת בי. א"ל, לית אנא חוזר בי. דעד דחילך עליך אתניתני, הכסף קונה את הזהב. מילתיה דרבי אמרה, זהב כפירות לגבי כסף, דאמר רבי, הזהב קונה את הכסף. מתני' אמרה, כסף לגבי זהב כפירות דתנן, הכסף קונה את הזהב. ברת ר' ח"ה רובה, אוזפת לרב דינרין זהב והתייקרו. אתת שאלת לאבוא אם מותר לה לקבלם חזרה. או שהזהב נחשב פירות, והרי זה כמלוה סאה בסאה שאסור משום ריבית, אמר לה, שקילי מיניה דינרין טבין ותקילין, שהזהב נחשב מטבע. וכי מברת ר' ח"ה ילפין? אולי שם היה מותר שלרב היה דינרים דהוי כאומר השאילני עד שיבא בני או עד שאמצא המפתח שמותר אפילו סאה בסאה א"ר אידי. אופ אבה אבוי דשמואל, בעא קומי רבי. מהו ללוות דינרין בדינרין? א"ל מותר. רואים שהזהב נחשב מטבע א"ר יעקב בר אחא. אופ ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין, מותר ללות דינרין בדינרין. [דף יד עמוד א] קרט בקרט מטבע שיוצא בשוק, שרי. לקן בלקן מטבע שאינו יוצא, אסור שמחירו משתנה והוא כפירות והוא ריבית. תמן תנינן, כל הנעשה דמים באחר, כיון שזכה זה, נתחייב בחליפיו. א"ר יוחנן. לא שנו אלא שור בפרה, או חמור בשור. הא ציבור פירות בציבור פירות, לא קנה. שקנין חליפין זה רק בדברים שהם שונים אחד מהשני. רב ירמיה אמר בשם רב. אפילו ציבור בציבור קנה. אמר ר' אבא בר מינה בשם רב. המחליף אברוקלון באמבורוקלון סוגי ירעות פשתן, קנה. ר' זירא ורב יהודה אמרו בשם שמואל. לזה פרה ולזה חמור, והחליפו זה בזה. ומשך בעל החמור את הפרה, ובא בעל הפרה למשך החמור ומצאה שבורה. על בעל החמור להביא ראייה שהיה החמור שלם בשעה שמשך. שכל המוציא מחבירו עליו הראייה, חוץ מן החליפין. כיון שבחליפין הספק הוא על עצם הקניה, אן הקונה נחשב מוחזק אף שמשך את הפרה, אלא הבעלים הקודם הוא המוחזק. ומאן דלא סבר יודע דא מילתא לא סבר בניזיקין כלום. א"ר זעירא ואנא לית אנא סבר לה. תמן תנינן. היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה. קס"ד שהאב צריך להביא ראייה כדי להחזיק בכסף הקידושין ולא הבעל צריך להביא ראייה להוציא דמי קידושין מרשות האב כששם הספק הוא על עצם הקניה הבעלים הראשון נחשב המוחזק. תלמידיו דרבי יונה אמרין תיפתר בקידושים קטנים שקידשה בפרוטה שאן דרך לתבוע סכום קטן כזה. והדיין האם צריכה גט ויש לה כתובה או לא. דלמא. רבי חונה ור' פינחס ורבי חזקיה, סליקין מישאל בשלמיה דרבי יוסף למילף מיניה. אמרו ליה, מתניתא פליגי על שמואל דתנן, נכנסה לרשות הבעל, הבעל צריך להביא ראייה להיפטר מתשלום כתובה אף שהוא המוחזק. ואם כשמואל שאמר שמעמידים בחזקת מרי קמא, אז גם כאן צריך להעמיד שהמומים היו בחזקת מרי קמא היינו ברשות האב, ולמה האב לא צריך להביא ראייה להוציא כתובה מרשות הבעל? אמר לון. מי לא מודה שמואל שאם משך בעל הפרה את החמור ונמצא החמור מת, שהוא צריך להביא ראייה? דמי שהספק נולד ברשותו צריך להביא ראייה. וזה כיון שכנס, כמי שמשך. וצריך להביא ראייה שהיו בה מומין אילו עד שלא תיכנס ברשותו. רבי אבא רב המנונא ורב אדא בר אחוה אמרו בשם רב. מכר לו פרה בדמים ולא שילם לו וזקף עליו את הדמים במלוה, דחקה וא"ל, הב לי אינון פריטיא. אמר ליה, מה את בעי מינהון? א"ל מיזבין לי חמור. אמר ליה, הרי חמור לפניך. [דף יד עמוד ב] משך בעל הפרה את החמור, לא נקנית הפרה שכבר סיכמו שמכרה לו בדמים ודמים הוא חייב לו. החמור מהו שיקנה כשמשך אותו? ר' אבא אמר, נקנית. ר' יוסי אומר אינה נקנית. דסבר דאינון חליפין, ולית אינון חליפין. אמר ר' מנא בשם רבי יוסי פעמים שתחילת מקח לזה ותחילת מקח לזה, ואעפ"כ אינם קונים זה במשיכתו של זה. היך עבידא? מכרה לו פרה בדמים. ולא שילם כל הכסף אלא סמיכה נשאר גביה חדא פריטיא. למחר אשכחיה קאים תמן. אמר ליה, מה את קיים עביד הכא? א"ל, בעא אינון פריטיא. אמר ליה, מה את בעי מינהון? אמר ליה, מיזבן לי חד חמור. אמר ליה, הרי חמור לפניך. משך זה, לא קנה זה. לא קנה

זה. אלא זה קנה לעצמו, וזה קנה לעצמו. ואף למ"ד קדם שאף החמור לא נקנה במשיכתו, כאן כל אחד קונה במשיכתו. דכיוון שאינו חייב אלא חלק קטן ממחיר הפרה, אין חשש שיחשוב שקונה את הפרה במשיכת החמור.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה ב

מתני': כיצד? משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות, אינו יכול לחזור. נתן לו מעות ולא משך לו פירות, יכול לחזור בו. אבל אמרו, מי שפרע מאנשי דור המבול, עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו [דף טו עמוד א] רבי שמעון אומר, כל שהכסף בידו, ידו על העליונה:

גמ': **למה הושו לאנשי דור המבול?** א"ר אחא. כתיב [בראשית ו יג] כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ומה היה חמסן? הוה בר נש נפיק טעין קופה מלאה תורמוסין. והיו מתכוונין ונוטלין כל אחד פחות משה פרוטה דבר שאינו יוצא בדיינין **עד שמכלים לו כל אותה קופה.** אף זה שאינו עומד בדיבורו **אי אפשר להעמידו בדין.** אמר רבי חייה בר ווה. **בדור המבול כתיב, וירא ה' כי רבה רעת האדם, ובאנשי סדום נאמר, זעקת סדום ועמורה כי רבה.** רבה רבה לג"ש ללמד שכמעשי אילו, כך מעשי אילו. **תנן, רבי שמעון אומר, כל שהכסף בידו, ידו על העליונה.** א"ר חנינה הלכה כר"ש, **דכל שהכסף בידו, ידו על העליונה.** ולא אמרין לה לכל אפין לא בכל מקרה. **אמר רב ירמיה בשם רב.** מעשה היה, והורה רבי כר"ש. ר' חייה בר יוסף יהב דינר למלחא. חזר ביה ההוא **סוחר,** אמר **רבי חייה,** לא ידע דכבר יהבון מגלא גו שקיה דההוא גברא? מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו. חד בר נש יהב דינרין למטכסה משי. חזר ביה. אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ור' יוחנן. ר' חייה בר יוסף אמר, או יתן לו **סחורה** כדי עירבונן, או ימסור אותו למי שפרע. ורבי יוחנן אמר, או יתן לו **כל מקחו,** או ימסור אותו למי שפרע. **ר' אילא אמר,** עירבון היה הכסף שניתן, **אבל אם היה נותן מעות כחלק מהתשלום אף רבי חייה היה מסכים שצריך שיתן את כל המקח, או ימסור אותו למי שפרע.** ר' זירא אמר, מקצת דמים נתן לו. **ומודה ר' חייה בר יוסף לר' יוחנן** במקח שאין דרכו ליקנות חציין, כגון פרה וטלית. ר' יעקב בר אידי ור' אבהו **אמרו בשם ר' יוחנן.** טבעת אין בה משום עירבון, **שלא לקחה המוכר אלא לסימן** שכך היה דרכם לתת טבעת לסימן שסיכמו על המקח. כל הנושא ונותן בדברים **ולא נתן כסף, אף אם חזר בו אין מוסרין אותו למי שפרע.** ר' יעקב בר זבדי ור' אבהו **אמרו בשם ר' יוחנן.** אמר ליתן מתנה לחבירו, וביקש לחזור בו [דף טו עמוד ב] חוזר. **אמרי, ובלבד שבשעה שאמר שיתן, צריך שיאמר** בדעת גמורה שבאמת התכוון לתת מתנה. ואז מבתר כן אין חזר ביה חזר ביה. הדא דתימר בעני **שלא סמכו על הבטחתו,** אבל בעשיר, נעשה נדר. רב מפקד לשמשיה. אימת דנימר לך תתן מתנה לבר נש. אין הוה מסכן, הב ליה מיד. ואין עתיר, אימליך בי תניינות. רבן יוחנן יהב דינרין לקריבוי על משח. יקר משח. אתא שאל לרבי ינאי. א"ל, מדבר תורה מעות קונין. ולמה אמרו אין קונין? שלא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה. **אמר רבי שמואל בר סוסרטאי בשם רבי אבהו.** אם אמר לו נשרפו חיטיך בעלייה, נאמן. רבי יצחק מקשי. מה שייך עניין נאמנות לכאן **במה אנן קיימין?** אם בשקנו לו מעותיו, שלו נשרפו. ואי לא קנו לו מעותיו, של זה נשרפו. **אמר ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי.** בר נש דיהב לחבריה עשרה דינרין וא"ל אית לי גבך מאה **גרבון דחמרא,** מהדין ביתא, שרי. מהדין כרמא, אסור. מה בין כרם לבית? בית אינו מצוי ליפול **בו דלקה ולכן כסף קונה כדין תורה.** כרם מצוי ליפול **בו דלקה ואינם נקנים עד שימשוך.** א"ר יוסי. **ממה שלמדנו שהיכן שלא שייך הטעם לתקנה לא תקנו,** את שמע מינה, בר נש דיהב לחבריה עשרה דינרין וא"ל על מנת דתיקום לי בהון מאה גרבין. מכיון ששלח ידו בהן **והשתמש בכסף,** צריך להעמיד לו מקחו. **ולא שייך לומר כאן מעות אינן קונות דזה לא נאמר אלא בשנתן לו מעות עבור מכירה, אבל במעות שנותן לו ע"מ שיקנה לו סחורה, מכיון ששלח בהם ידו והשתמש בהם אינו יכול לחזור בו.** רבי שמעון בן לקיש אמר **משיכה קונה מדאורייתא בישראל** [דף טז עמוד א] **דכתיב** [ויקרא כה יד] או קנה מיד עמיתך. מיד עמיתך את צריך משיכה, אין את צריך משיכה מיד העכו"ם. על דעתיה דר"ש בן לקיש **הרי אם נתן מעות לא קנה כלל**

אפילו מהתורה, לאיזה דבר מוסרין אותו למי שפרע? אמר ר' יוסי בי ר' בון. ותייא כהין תנאה דתני הנושא והנותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע. אבל אם נתן מעות, אף שהמעות לא קונות, מוסרים אותו למי שפרע שלא עמד בדיבורו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה ג

מתני': ההונאה ארבעה כסף, מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. עד אימתי מותר להחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרובו. הורה רבי טרפון בלוד. ההונייה שמונת כסף לסלע, שליש למקח. ושמוחו תגרי לוד. אמר להן, מותר להחזיר כל היום. אמרו, יניח לנו ר' טרפון את מקומינו, וחזרו לדברי חכמים. אחד הלוקח ואחד המוכר יש להם הונייה. כשם שהונייה להדיוט, כך הונייה לתגר. רבי יהודה אומר, אין לתגר הונייה. מי שהוטל עליו שהונו אותו, ידו העליונה. שהוא אומר לו, תן לי את מעותיי, או תן לי מה שהוניתי:

גמ': תנן, האונאה ד' כסף. רב אמר, שיעור הוא זה, דבפחות מד' מעות לא שייך הונאה. דאין הונאה לפרוטות לפי שאדם מוחל עליהם. רבי יוחנן אמר, לית הוא שיעורא, דכל סכום אם הוא יתר על שישית מהמקח יש הונאה. רב אמר, כל הנושא ונותן על מנת שאין לו אונאה, יש לו אונאה. דתנאו בטל. שהתנה על מה שכתוב בתורה. [דף טז עמוד ב] תני רבי לוי. ההונאה פרוטה, ההונאה פרוטה? והרי שנינו שההונאה בשתות. אלא מהו סכום הונאה המינימלית עצמה? פרוטה. אבל אם אין בשתות מהמקח לפחות שווה פרוטה, אין בו דין הונאה. תני, נקנה המקח ומחזיר לו הונאתו, דברי ר' יהודה הנשיא. ר' יוחנן אמר, בטל המקח. תנן, ההונאה ארבעה כסף, מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. כהנא בעא קומי רב. למה בדוגמא שהביאה המשנה בשעה שהמוכר מתאונה, מתאונה עד חומש. שהרי מכר של עשרים וארבע בעשרים. בשעה שהלוקח מתאנה, מתאנה עד שתות. שהרי מכר לו של עשרים וארבע בעשרים ושמונה? א"ל היא הונייתו ומצטרפין עד שתות. מה שאמרה המשנה ארבעה כסף מעשרים וארבע זה רק דוגמא בהונאה של הלוקח שהיא בשתות אבל ודאי בכל ענין ההונאה בשתות. מכר לו שוה חמשה בששה למה המקח בטל? הרי יכיל המוכר מימר ליה, חד דינר איגרבת. קח דינרך וקיים המקח. א"ר זירא. יכיל מימר ליה, לית איקרי, דיהון ברייתא אמרין, פלוני איגרך צחקו עליו במחיר. ואית דבעי מימר, יכיל מימר ליה, לית הוא יקרי, שאלבש מלבוש בחמשה דינרין. אלא החזר לי את כל כספי, ואקנה חליפה בשישה דינרין לפי כבודי. תני, נקנה המקח ומחזיר לו הונאתו, דברי ר' יהודה הנשיא. ר' יוחנן, ר' אלעזר ור' הושעיה אמרי, מה טעמא דאהן תנייא? דאמר, ידע אנא דלא הוות מיקמתי הסחורה שלי תבא אלא חמשה דינרין. על דהוות דחיק לי שאמכור לך, יהבי אשתה דינרין ואף שידעתה ששוה פחות ולא באמת הסכמתה לששה, נתתה שישה רק כדי שאזדרז ואמכור אז המקח קיים וכך את ההונאה. סב דידך והב דידי. מכר לו שוה ששה בחמשה. לא הספיק לישא וליתן, עד שהוקיר ועמד בשבע. ר' יעקב בר אידי ורבי אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. כשם שבטל מאצל זה, כך בטל מזה, שיכול המוכר לאמר לקונה, הרי אם לא היה מתייקר, היית חוזר בכך. עכשיו שיתייקר, אני חוזר בך. [דף יז עמוד א] א"ר יוסי בי רבי בון. שניהם יכולים לחזור בהם שהרי לא נתנו מעות, ותייא כהן תנא דתנן, הנושא והנותן בדברים, אין מוסרין אותו למי שפרע. תמן תנינן. ארבע מידות במוכרין. מכר לו חטין יפות ונמצאו רעות, לוקח יכול לחזור בו. שאף שלא הונה אותו במחיר, אין לך הונאה גדולה מזו. רעות ונמצאו יפות, מוכר יכול לחזור בו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה ד

מתני': וכמה תהא הסלע חסירה ולא יהא בה הונייה? רבי מאיר אומר. ארבעה איסורות, מאיסר לדינר אחד מעשרים וארבע. ר' יהודה אומר. ארבעה פונדיונות, מפונדיון לדינר אחד משנים עשר. רבי שמעון אומר. שמונה פונדיונות, משני פונדיונין לדינר אחד משש:

גמ': תני, יותר מיכן שנחסר פחות מהשיעורים הללו, מוציאה בשויה. **עד כמה תיפחת המטבע ויהא רשאי לקיימה ולהשתמש בה בשויה?**, סלע עד שקל. שכיוון שהפחת ניכר ולא יבואו לרמות ויקנו בה כנגד שויה. **אבל אם פחתה משקל, לא ניכר הפחת ויבואו להחשיבה כשקל. דינר, עד רובע.** פחות מיכן, אפילו הוא כאיסר אין יכול להוציאה. היתה אותה מטבעה שנפחתה במצב שאם בא להחליפה יוצאה על אסימון בסלע שהיה משקלה גדול, ועל המטבע בשקל. או על אסימון בשקל, ועל המטבע בסלע. אין לו לפדות כנגדה אלא על פי שווי צורת המטבע. לא יתנה לא לחרם ולא להרג, מפני שמרמין בה את אחרים, אלא נוקבה ותולה בצואר בנו. במה דברים אמורים? בדינרין ובסלעין **שעיקר שווי המטבע זה הצורה**. אבל בדינר זהב ובמטבעות כסף, מוציין בשויהן ששוים לפי משקלם. **מטבעות שפחתו פחות משיעורים הללו כשם שמוציין אותם לחולין, כך מוציין אותן למעשר שני.** ובלבד שלא יתכוין לשומרן כדי להוציאן לפדיון מעשר שני

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה ה

מתני': עד אימתי מותר להחזיר? בכרכין עד כדי שיראה לשולחני. ובכפרין עד ערבי שבתות. אם היה מכירה, אפילו לאחר שנים עשר חדש מקבלה ממנו ממידת חסידות [דף יז עמוד ב] ואין לו עליו אלא תרעומת אם אינו רוצה לקבלה. ונותנה למעשר שני ואינו חושש, שאינה אלא נפש רעה מי שאינו רוצה לקבלה. ההונייה ארבעה כסף. והטענה שתי כסף. וההודייה שוה פרוטה. חמש פרוטות הן. ההודייה שוה פרוטה, והאשה מתקדשת בשוה פרוטה, הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש, מעל. המוצא שוה פרוטה, חייב להכריז. הגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע לו, יוליכנו אחריו אפילו למדי. חמשה חומשין הן. האוכל תרומה, ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, החלה וביכורין, מוסיף חומש. הפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו, מוסיף חומש. הפודה הקדישו, מוסיף חומש. והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש, מוסיף חומש. והגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע לו, מוסיף חומש:

גמ': תנין התם, סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות. של פרוטות נחשת. ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא מחוללת על מעות האלו, ובורר את היפה שבהן וחוזר ומחללן עליה. חזקיה אומר. בא לצורפה לפרוטה בירושלים, מצרפה ברעה. בא לחללה בגבולין, מחללה כיפה. והתנין בורר היפה שבהן ומחללן עליה. ויבור הרעה ויעשה אותה, שהרי בכל מקרה בירושלים תחושב כיפה? אמרי, שנייא היא הכא שכבר הוכח בו מעשר שני, שהרי מטבע אחת הייתה מע"ש קדם שנתערבה. תנן, נותנה למעשר שני ואינו חושש, שאינה אלא נפש רעה. יעקב בר זבדי ור' יוחנן אמרו בשם ר' סימון. כל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה, אין מוסיף חומש. אמר ר' יוחנן בשם ר' ינאי. כל מעשר שני שאין בחומשו שוה פרוטה, אין מוסיף חומש. אית מתני' מסייעא לדין, ואית מתני' מסייעא לדין. דתני, כתיב, ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשתו יוסף עליו. ממעשרו, ולא כל מעשרו, פרט לפחות משוה פרוטה. הדא אמרה, עד שיהא בקרנו שוה פרוטה. תניי חורן, ממעשרו חמישיתו. פרט לפחות משוה פרוטה. הדא אמרה, עד שיהא בחומשו שוה פרוטה. אמר רבין בר ממל. מתניתא לא כהדן ולא כהדן. דתנינן, חמשה פרוטות הן, ולא תנינן עד שיהא בקרנו שוה פרוטה. ותנינן חמשה חומשין הן, ולא תנינן עד שיהא בחומשו שוה פרוטה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה ו

[דף יח עמוד א] מתני': ואילו דברים שאין להם הונייה. העבדים, והשטרות, והקרקעות, וההקדשות. אין בהן לא תשלומי כפל, ולא תשלומי ארבעה וחמשה. שומר חנם אינו נשבע, ונושא שכר אינו משלם. ר' שמעון אומר. קדשים שהוא חייב באחריותן, יש להן הונייה. ושאינו חייב באחריותן, אין להן הונייה ^{דדבר הגורם לממון כממון דמי.} רבי יהודה אומר. אף ספר תורה ובהמה ומרגלית, אין להן הונייה. **אמרו לו, לא אמרו אלא את אילו:**

גמ': תני, רבי יודה אומר. אף ספר תורה בהמה ומרגלית אין להן אונאה. ספר תורה **משום** אין קץ לדמיו. בהמה ומרגלית **דצריכין** לזווגם **אם מה שיש לו ומוכן לשלם יותר.** אמרו לו, והלא הכל אדם רוצה לזווג. תני ר' יהודה בן בתירה אומר. סייף וסוס ותריס במלחמה, אין להן הונייה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ד הלכה ז

מתני': כשם שהונייה במקח ובממכר, כך הונייה בדברים. הונאה פירושו לצער **לא יאמר לו בכמה חפץ זה?** והוא אינו רוצה ליקח. אם היה בעל תשובה, לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. אם היה בן גרים, לא יאמר לו זכור מה היו מעשי אבותיך. שנאמר [שמות כב כ] וגר לא תונה ולא תלחצנו, כי גרים הייתם בארץ מצרים. אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים, ואין צריך לומר חדשים בישנים. באמת ביין התירו לערב קשה ברך, מפני שהוא משביחו. אין מערבין שמרי יין ביין, אבל נותן לו את שמריו. מי שנתערב מים ביינו, לא ימכרנו בחנות אלא אם כן הודיעו. ולא לתגר, אף על פי שהוא מודיעו, שאינו אלא לרמות בו. מקום שנהגו להטיל מים ביין, יטילו. התגר נוטל מחמש גרנות, ונותן לתוך מגורה אחת. מחמשה גיתות, ונותן לתוך פיטם אחד. ובלבד שלא יתכוין לערב. ר' יהודה אומר. לא יחלק החנווני קליות ואגוזים לתינוקות, מפני שהוא מרגילן לבוא אצלו. וחכמים מתירין. ולא יפחות את השער. וחכמים אומרים, זכור לטוב. לא יבור את הגריסין, כדברי אבא שאול. וחכמים מתירין. ומודין שלא יבור על פי המגורה, שאינו אלא כגונב את העין. ואין מפרקסין, לא את האדם, ולא את הבהמה, ולא את הכלים:

גמ': רבי אבדימא מלחא הוה מפתר **סרדוותיה** היה מיפה את מלת. א"ל יעקב בר אחא, והתנינן אין מפרקסין? מילתיה אמרה שיש פירקוס באוכלין. ר' זירא הוה עסק בהדא כיתנא. אתא גבי רבי אבהו. אמר ליה, מה אנא משפרה עיבידתיה לסדרו שיראה יפה? א"ל, איזיל עביד מה דאת ידע שלא אסרו אלא ליפות דבר ישן שיראה כחדש או להסתיר פגמים. רבי אבהו הוה עסיק באילין לסוטיא כיסוי לסחורה שבסירות. אתא שאל לרבי יוסי בן חנינה. אמר ליה, מה **אנן** באילין לסוטיא **האם מותר לי ליפותם?** אמר ליה, איזיל עביד מה דאת ידע. רבה שקר טהר צבע מרחץ כדי שיראה יפה ויקנו. [דף יח עמוד ב] תנא רבי יעקב עמסונייא. מהו אין מפרקסין **את האדם?** דלא יימא ליה לעבדו צור גרמך **בצבע ושרק על פניך** שתהא נראה צעיר ויפה ויקנו אותך ^{ביוקר}

הדרן עלך פרק הכסף

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה א

מתני': אי זהו נשך ואי זהו תרביית? אי זהו נשך? המלוה סלע בחמשה דינרין, וסאתים חטים בשלש, מפני שהוא נושך. ואי זהו תרביית ריבית דרבנן? המרבה בפירות. כיצד? לקח

הימינו חטים, מדינר זהב הכור וכן השער. עמדו חטים בשלשים דינר. אמר לו תן לי חיטיי, שאני מוכרן ולוקח אני בהן יין. אמר לו, הרי חיטיך עשויות עלי בשלשים דינר, והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו. המלוה את חבירו, לא ידור בחצירו חנם. ולא ישכור ממנו בפחות, מפני שהוא רבית:

גמ': תנן, אי זהו נשך? המלוה סלע בחמשה דינרין, וסאתים חטים בשלש, מפני שהוא נושך. א"ר ינאי. זהו רבית שיוצא בדיינין. בעו קומי ר' יוחנן. רבית מהו שיצא בדיינין? אמר להם, אם מזו אם רבית יוצא בדיינין, אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום שרוב ממונם של העשירים בא להם מריבית. מודה רבי יוחנן שאם גבו ריבית ועדין השטר קיים שלא שילמו את כל החוב, דמנכין לו את הריבית מהקרן, ומודי ר' יוחנן שאין שטר זוקק לחבירו. כגון אם יש לו שטר אחר, אין מנכים את הריבית ששילם בשטר הראשון מהקרן שבשטר השני, כי אין מחשבים משטר לשטר. תני, ישראל שהלוה בריבית לישראל, אינו גובה, לא את הקרן ולא את הריבית, דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים, גובה את הקרן, ולא את הריבית. [דף יט עמוד א] כתיב [ויקרא כה לז] את כספך אל תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך. אין לי אלא נשך בכסף, וריבית באוכל. נשך באוכל, וריבית בכסף, מניין? תלמוד לומר, אל תקח מאתו נשך ותרבית. הקיש נשך לתרבית, ותרבית לנשך. מה נשך כסף, אף תרבית כסף. מה תרבית אוכל, אף נשך אוכל. תנן, ואי זהו תרבית? המרבה בפירות. כיצד? לקח הימינו חטים מדינר זהב הכור, וכן השער. א"ר אבא בר כהנא. השער הבינוני שהוא יפה לעולם. אם ימכור פחות מכור חטים בדינר זהב, ווי לזבונא הקונה מפסיד. יותר מיכן, ווי למזבנה המוכר מפסיד. תנן, אמר לו, תן לי חיטיי שאני מוכרן. ולוקח אני בהן יין. אמר לו, הרי חיטיך עשויות עלי בשלשים דינר, והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו. הא אם היה לו יין היה מותר. במה קנה שהרי לא נתן לו כלום ורק דבר בניהם? רב נחמן בר יעקב סבר מימר, מלוה הקונה מהלוה דבר בחוב שעליו, חייב הלוה להעמיד הדבר לחבירו כאילו הוא שלו. לכן אם היה לו יין הרי זה קניו לו בחובו. תנן, המלוה את חבירו לא ידור בחצירו חנם וכו'. חד בר נש אשאל לחבריה דינרין, אשרוניה הלוה למלוה לדור גו ביתיה. א"ל, הב לי אגר ביתי. א"ל, הב לי דינריי. אתא עובדה קומי רבי אבא בר מינא. א"ל, ינכה ליה מה דהוה חמי מישרי עלות השכירות. ואף שהמלוה את חבירו ודור בביתו הוי אבק ריבית דאינה יוצאה בדיינין. מ"מ כשמנכה לו, לא חשיב מוציא בדיינין. תני, יש דברים שהן רבית, ומותרין. כיצד? לוקח אדם שטרות חברו בפחות, ומלוותו של חבירו בפחות, שמוריד מעט עבור הסיכון שאולי לא יפרעו את החוב ואין בזה משום חשש רבית. ויש דברים שאינן רבית, ואסורין משום הערמת רבית. [דף יט עמוד ב] כיצד? רצה ללוות סלע מחבירו. ואמר לו, הלווני מנה עשרים וחמש דינר. אמר לו, אין לי אלא כור אחד חיטין, טול לך ותמכור את כור החיטים במנה, ותהיה חייב לי כ"ה דינרים. וחזר ולקח ממנו בעשרים וארבע. אין זה רבית שאפשר שאדם הדחוק למעות יפחות מהמחיר, אבל אסור משום הערמת רבית. ואין זה ריבית ממש משום שאומר לו אף שהתבואה שווה כ"ה דינרים, לית את צריך יהב אגר כלים או אגר הכתפין? אקולי תזיל לי דינר שחסכתי לך וסב דינרך. ר' אילא אמר, מה שפוחת לו דינר נראה כנותן לו שכר רגלו שחך לו שאינו צריך לכתת רגליו למוכרם בשוק. ור' זירא אמר, נעשה כמשכיר לו דירה ביוקר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ב

מתני': מרבין על השכר ואין מרבין על המכר. כיצד? השכיר לו את החצר ואמר לו, אם מעכשיו אתה נותן לי, הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה. ואם של חודש בחודש, בסלע לחדש. מותר. ששכירות משתלמת בסוף ומותר להזיל למי שמקדים מכר לו את השדה ואמר לו, אם מעכשיו אתה נותן לי, הרי הוא לך באלף זוז. ואם לגורן, בשנים עשר מנה. אסור דהוה שכר המתנת מעות. מכר לו את השדה ונתן לו מקצת דמים ואמר לו, אימתי שתרצה הבא מעות וטול את שלך, אסור שבשכר המתנת מעות המוכר אוכל פירות. הלווהו על שדהו ואמר לו, אם

אין אתה נותן לי מיכן ועד שלש שנים, הרי הוא שלי. הרי הוא שלו. כך היה בייתוס בן זונין עושה על פי חכמים

[דף כ עמוד א] גמ': תני, המוכר שדה לחבירו ואמר לו, על מנת שאהא בה אריס. על מנת שאהא בה שותף. על מנת שהמעשרות שלי. על מנת שכשתמכרנה, לא תמכרנה אלא לי. שכל זמן שאני רוצה, אני נותן דמיה ונוטלה, מותר. היה חייב לו מעות וכתב לו שדהו במכר שאם לא ישלם עד זמן מסוים השדה תהיה שלו. כל זמן שהמוכר אוכל פירות, מותר. כל זמן שהלוקח אוכל פירות, אסור. ר' יודה אומר, בין כך ובין כך מותר, **דצד אחד בריבית מותר**. שהרי אם לא יפרע את החוב, נמצאת השדה קנויה למלווה למפרע ואין כאן ריבית, א"ר יודה, כך היה בייתוס בן זונין עושה ע"פ חכמים. אמרו לו, משם ראייה? מוכר אוכל פירות היה. ר' יוחנן ור' אלעזר ור' הושעיה אמרי, מבתי ערי חומה למד ר' יהודה **שהמלווה אוכל פירות ואינו חושש משום ריבית דצד אחד בריבית מותר**. דתני, שנה האמורה בתורה **גבי ערי חומה**, הרי הן כמין רבית, ואינה רבית. תני חורן תני, הרי זו ריבית, אלא שהתירה התורה. מאן **דאמר** הרי זו כמין ריבית ואינה רבית, **רבי יהודה דאמר צד אחד בריבית מותר**. מאן **דאמר** הרי זו ריבית אלא שהתורה התירה, ר' מאיר. א"ר אידי. כד סלקית מגלותא, אשכחית דאתא עובדא קומי ר' אמי **בלוה שהתנה שאם לא ישלם את החוב עד זמן פלוני, הבית יהיה למלוה ובנתיים גר המלוה בבית. לבסוף הלוח פרע את החוב בזמן. ואמר רבי אמי. הרי זו כמין רבית ואינה רבית ומותר לעשות תנאי כזה, ואינו מנכה לו את שכר ימי מגוריו. א"ר חזקיה. לא כך אמרו חכמים, אלא זו רבית שהתורה התירה בבתי ערי חומה. כאן התורה התירה. הא במקום אחר, לא. אפילו כן, לא אשגח רבי אמי. אמר, בייתא עם דיירא דאיר וגם הלוח הרוויח שהיה המלוה דר בביתו ומשגיח שלא יהרס**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ג

[דף כ עמוד ב] מתני': אין מושיבין חנווני למחצית שכר שכל עסקה מחצה פקדון ומחצה הלואה ונמצא שעובד תמורת ההלואה. לא יתן לו מעות ליקח בהן פירות למחצית שכר, אלא אם כן נתן לו שכרו כפועל בטל. אין מושיבין תרנגולין למחצה, ואין שמין עגלים וסייחים למחצה, אלא אם כן נתן לו שכר עמלו ומזונות. אבל מקבלין עגלים וסייחים למחצה שיכול לעבוד בהם תמורת שכרו, ומגדלין אותן עד שיהו שלשין. וחמור, עד שתהא טוענת:

גמ': חד בר נש אשאל לחבריה דינרין. א"ל, סב שני דינרין אגרך, ומה דינן עבדין דילי ולך, **מותר**. תני הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית, ואמר לא לקחתי פירות. אין לו עליו אלא תרעומת על שהיו המעות בטלות אצלו. ואם ידוע שלקח והרוויח. הרי זה מוציא ממנו על כרחו את הרייוח כמו שהתנו ביניהם. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר. רצה אחד מהן ליישן, חבירו מעכב על ידו **ויכול להכריח אותו למכור את הפירות באותה שנה**. אם היה ערב שביעית, אין חבירו מעכב על ידו. **שהרייוח בשביעית גדול יותר ושניהן שעל מנת כן לקחום**. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר. אם אמר הא לך מנה **בשביל חלק הרייוח שלך שאיני יכול לעמוד בפרוטרוט החשבון ולחשוב כל פעם ופעם כמה ריוח מזה ומזה**, הרי זה אסור **דמחזי כריבית שאולי לא יגיעה הרווח למנה**. ראה פירות מוקירין **שודאי ירויח מנה**, הרי זה מותר. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר, רשאי הלוקח ליקח מאותו המין. כשמוכר, לא ימכור **שניהם כאחת**. אלא מוכר את **פירות השותפות ראשון ואת פרותיו אחרון**. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר, רשאי ליקח מכל מין שירצה שלא סיכמו אזה. לא יקח לו בהן כסות ועצים **שההפסד מצוי בהם ומתקלקלים מהר**. תניא, הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית, ואמר לא לקחתי. אין לו עליו אלא תרעומת. אמר רבי יצחק. הדא אמרה, המבטל כיס חבירו, אין לו עליו אלא תרעומת. [דף כ עמוד א] המבטל שדה חבירו, חייב לשפות לו **שבשדה** שהרייוח מצוי, וכשלא זרע את השדה, כאילו איבד נכסי חבירו בידים. המבטל ספינת חבירו וחנות חבירו מהו? המוליך פירות ממקום הזול למקום היוקר. אמר לחבירו תנן לי ואני נותן לך אחר שאמכרם שם **כדרך שאתה נותן למקום פלוני. אם אחריות הדרך על הנותן מותר**, שנמצא שאינו מוכר לו אלא במקום היוקר. **אם אחריות על הלוקח אסור** שכבר כאן קנה, ומה שנותן לו במקום

היוקר יותר מהמחיר ממקום הזול, זה עבור המתנת מעות והרי זה ריבית. המוליך חבילה ממקום למקום. אמר לו, תנה לי ואני נותן לך כדרך שאת נותן במקום פלוני. אם באחריות הנותן מותר באחריות הלוקח אסור. אבל חמרין המוליכים התבואה ממקום הזול למקום היוקר. ומקבלין מעות מהסוחרים קודם שנוסעים למקום הזול. ואח"כ כשמביאין למקום היוקר, מקבלין מהן הסוחרים את הפירות בשער הזול כמו שקנו הם. וזה מותר אפילו דהאחריות הוא על החמרין ולא הוא אגר נטר. שאף הם מרוויחים מההזלה. כי כאשר הסוחרים במקום הזול שומעים שהחמרים קיבלו במקום היוקר מחיר נמוך, אף הם יורידו את המחיר. אמר רבי יודה בר פזי, מה שהתירו לחמרים להעמיד פירות במקום היוקר במחיר הזול, זה רק עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום שאינו נראה כשכר המלוה דכאילו שהפירות מצויים כאן ואינו מצוי כל כך ללוות ולפרוע בו ביום. רב הונא אמר, אף אם הדרך רחוקה מותר, שהחמרים הם כשלוחים של הסוחרים אף דאין שום הנאה לחמרין. ועל דא מתיבין לרב הונא. וכי שליח שנאנס חייב על האונסים?, והרי החמרים חייבין באונסים, מכאן שאין החמר נחשב כשליח. אין זו קושיה הלא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל. אף כאן מדובר שהסוחר התנה עם החמר להיות כשואל. ואפילו בלא התנה נוח לחמר לקבל עליו אחריות הדרך שיקפצו לשכור את שרותיו[דף כא עמוד ב] למה לי הנך אוקימתות דרבי יודה בר פזי ודרב הונא? דהא קי"ל הפוסק על שער שבשוק וקיבל דמים אם אין מאותו המין חייב לקנות וליתן ללוקח. ואם חזר בו מקבל מי שפרע. נמצא שכל טרחתם של החמרים הוא להעמיד מקחם כדי שלא לקבל מי שפרע. ואי אפשר לתרץ שצריך את ההסברים של דרבי יודה בר פזי ודרב הונא כיוון שמדובר במקרה שלא קיבלו אלא מקצת מעות ואינן מחויבין לקבל מש"פ או להעמיד מקחם אלא לנגד המקצת מעות. אבל הם נותנים לבעלי בתים הכל במחיר הזול. דהא תני ר' הושעיה, כשם שחייב בכולה כך חייב במקצתה. כך שאף אם קיבל רק מקצת דמים חייב להעמיד את כל המקח כדי לא לקבל מי שפרע. מאי כדון למה היה צריך את תרוצם של רבי יודה בר פזי ודרב הונא? נהי דחייבים החמרין לטרוח בהליכה ובחזירה בעד עצמם כדי לקיים ולהעמיד מקחם כדי שלא יהיו בכלל מי שפרע. אבל למה נותנין בשער הזול? הרי אף אם טורחים כדי להעמיד מקחם אבל שכר הטירחא צריך להיות שייך להם והם יתנו במקח היוקר לבע"ב. ולמה נותנין במקח הזול כמו שקנו במקום הזול? ע"כ מוכח דטורחין להעלות שכר אגר נטר לבעלים. וע"כ צריך לההיא אוקימתא דרבי יודה בר פזי דדרכו לבוא ביום א' ודרב הונא דאין להם שום הנאה בהממון והוין כש"ח דהתנה להיות כשואל.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ד

מתני': שמין פרה וחמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכול, למחצה שיכול לעבוד בהם בשכרו. מקום שנהגו לחלוק את הוולדות מיד, חולקין. מקום שנהגו לגדל, יגדלו. רשב"ג אומר שמין עגל על אמו וסייח עם אמו שיכול לעבוד באמה בשכרו ומפרין על שדהו ואינו חושש משום רבית:

גמ' תני, שם הוא אדם מחבירו בהמה, על מנת לעלות לו וולד אחד וגיזה אחת לשנה. תרנגולת, בעשרה ביצים לחודש. השמה תרנגולת מחבירתה, מיטפלת באפרוחין כל זמן שצריכין לאימן. מיטפל בבהמה דקה שלשים יום, ובגסה חמשים יום. ר' יוסי אומר. בדקה שלשה חדשים, מפני שטיפולה מרובה. יותר מיכן, חלקו של בעל הבית והשוה עליו, הכל כמנהג המדינה. מהו חלקו של בעל הבית והשוה עליו? בר נש דיהב לחבריה מאה דינרין, ועבדין עשרין דינרין רווח. אהן נסב פלגא ואהן פלגא. ואם בעל הבית לא נטל חלקו ברווח, של בעל הבית איתעבדון עליו קרן. ובני אינש לא עבדין כן. אלא נסבין ויהבין, ובסיפא פלגין. השם בהמה לחבירו, כמה חייב באחריותו? בבהמה טמיה שנים עשר חדש. באדם, עשרים וארבע חדש. מקום שנהגו לעלות למקבל מעות שכר כתף, מעלין. שכר טיפול בוולדות למקבל בהמה, מעלין. הכל כמנהג המדינה: רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין עגל על אמו וכו'. אפילו במקום שמעלין שכר כתף למעות אין מעלין לו עבור שכר הוצאת הוולדות, ואינו חושש משום רבית, שאן לו טרחה נוספת להוציא הוולד, אלא כשמוציא האם יוצא הוולד עימה. השם בהמה מחבירו, עד כמה חייב באחריותו? סומכוס אומר, הגודרות צאן שנים עשר חדש. באתונות, עשרים וארבע חדש. עמד עליו הנותן בתוך הזמן וביקש ליטול את השקעתו, שמין לו.

כמה ראוי לתת עד סוף הזמן, ומנכים לו מחלקו את שכר הטרחה שקיבל עבור שנה. **אחר הזמן, אין שמין לו. שלא דומה טיפול שנה אחת, לשתי שנים.** שבשנה הראשונה הטיפול רב והריווח מועט. ובשנה השנייה הטיפול מועט והריווח רב. השם בהמה לחבירו, אין פחות משנים עשר חדשים. מתה בכוסיא פשיעה, יהב כוליה. דלא בכוסיא, יהב פלגא. כיצד? שמה במנה ארבע זהובים, והשביחה ושוה מאתים, שהרווח ארבע זהובים. מתה בכוסיא, יהב ששה של זהב ארבע של קרן ושנים של חצי רווח. דלא בכוסיא, יהב חמשים זוז, **שקבל עליו אחריות על חצי הקרן.** הכחישה ויפה חמשים זוז שחייב לו עשרים וחמש זוז שזה חצי ההפסד. מתה בכוסיא, יהב שלשה של זהב שני זהובים דמי הקרן אחר ההפסד ועוד זהוב שהתחייב כבר על חצי ההפסד. דלא בכוסיא, יהב חמשים זוז חצי ההפסד על ההכחשה וחצי הקרן כשמתה אחר ההכחשה. השם בהמה מחבירו, אין פחות משנים עשר חדש. עשה בה המקבל מלאכה כל ימות החמה, ואמר למוכרה בימות הגשמים שאינו זמן מלאכה, כופין אותו שיאכילה כל ימות הגשמים. האכילה כל ימות הגשמים, ואמר **הבעלים** למוכרה בימות החמה, כופין אותו **שישאינה ויעשה בה המקבל מלאכה כל ימות החמה** שצריך להשאירה אצלו שנה שלמה. [דף כב עמוד א] תני, רבן שמעון בן גמליאל אומר. מפרין על שדהו, ואין חושש משום רבית. כיצד? קיבל הימנו בעשרה כורין חטין. אמר לו תן לי סלע אחד שאני אשביח את השדה, ואני נותן לך שנים עשר כורין לגורן, מותר. רבי יוחנן אמר, מפני שהשדה מצוי להתברך. ריש לקיש אמר, מפני שזה מוציא המעות על גוף השדה ומתעסק בה יפה יפה ומשתבחת, וחכירתה שוה יותר, ונעשה כמשכיר לו שדה ביוקר. מה ביניהן? חנות וספינה. **מאן דאמר מפני שהשדה מצויה להתברך, מפרין על חנות וספינה** ובסלע הנוסף קונה יותר סחורה וירויח יותר. **שאף בהם מצוי ברכה. מאן דאמר, נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר, חנות וספינה אין מפרין.** אמר רבי יעקב בר אבא, בפירוש פליגי. ר' יוחנן אמר, מפרין על חנות וספינה ריש לקיש אמר, אין מפרין. מתניתא מסייעא לריש לקיש דתנן, אין מפרין על חנות וספינה ועל דבר **שלא שייך להשקיעה כסף להשביח** בגופו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ה

מתני': אין מקבלין צאן ברזל מישראל שכל האחריות עליו ומתחלקים בריווח, מפני שהוא ריבית. אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם. ולוין מהן ומלוין אותן בריבית, וכן בגר תושב. מלוה הוא ישראל על מעותיו של עכו"ם, מדעת העכו"ם שמעמיד אותו אצל הגוי במקומו, אבל לא מדעת ישראל:

גמ': אי זהו צאן ברזל? היו לפניו מאה צאן. אמר לו, הרי הן עשויות עליך במאה של זהב, וולדן וחלבן וגיזתן שלך. ואם מתו, את חייב באחריותן, ואת מעלה לי סלע על כל אחת ואחת משלך באחרונה, אסור. רבי ירמיה בעי, תמן את אמר, צאן ברזל נחשבים שהם בבעלות לראשון דתנן, והמקבל צאן ברזל מנכרי, הוולדות פטורים מהבכורה מפני שהם ברשותו של הראשון שהוא הבעלים הנכרי. והכא **את אמר צאן ברזל לשני?** שכיון שמתחייב המקבל באחריותן הרי הם ברשותו ואסור. אמר ר' יוסי. תמן שעיקרן חלק מהאחריות על לראשון הגוי, וולדן לראשון. ברם הכא, שעיקרן כל האחריות לשני שהרי המקבל קיבל על עצמו אחריות על עיקר הצאן, וולדן לשני. רבי ירמיה בעי. הכא את אמר נושא שכר חייב על האונסין וסור שאם אמר לו, הרי הן עשויות עליך במאה של זהב, וולדן וחלבן וגיזתן שלך. ואם מתו, את חייב באחריותן, ואת מעלה לי סלע על כל אחת ואחת משלך באחרונה, אסור. אף שהוא מקבל שכר בתמורה **והכא את אמר נושא שכר חייב על האונסין מותר.** גבי חמירין שהם כנושא שכר אמרינן, דאפילו דחייב באונסין מ"מ מותר. **התם החמרים לגבי הסחורה כשומרים, וכי לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל. ואילו כאן המקבל צאן ברזל אינו כשומר אלא כפועל. תנן, ולוין מהן ומלוין אותן בריבית כו'. כתיב כי ימוך אחיך ונמכר לך וכו' וכי תשיג יד גר ותושב וכו' ונמכר לגר תושב. רבי אמר, תושב האמור בעבד עברי, איני יודע [דף כב עמוד ב] מה טיבו. שהרי גר תושב לא נמכר בעבד עברי, שנאמר ושב אל משפחתו, וזה לא שייך בגר תושב. ולמה עבד עברי נמכר לגר תושב? גר תושב האמור בריבית דכתיב, וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך., איני יודע מה טיבו, שהרי במשנתנו נאמר שלווים ומלוים להם. תנן, מלוה ישראל מעות עכו"ם מדעת העכו"ם אבל לא מדעת ישראל. כיצד? ישראל שלוה מעכו"ם וביקש להחזירם לו. אמר לו ישראל אחר, תנם לי ואני נותן כדרך שאת נותן לו, אסור. ואם העמידו עם העכו"ם ואמר לו שמעביר לו את הכסף, מותר. עכו"ם שלוה מישראל**

וביקש להחזירם לו. אמר לו ישראל אחר, תנם לי ואני מעלה לו רבית, מותר. ואם העמידו אצל ישראל, אסור. א"ר יוסי, והוא שהעמידו אצל ישראל. אבל אם נתן לישראל ואח"כ אמר לישראל המלוה, אין זה אסור שהנכרי לא הסתלק מהחוב. ישראל שלוה מעכו"ם, ועכו"ם מישראל, ונתגייר. בין שזקפן שחישב הריבית עם הקרן למלוה אחד עד שלא נתגייר, בין משנתגייר, גובה הקרן ולא הריבית. דברי ר"מ ר' יוסי אומר עכו"ם שלוה מישראל ונתגייר בין שזקפן עליו במלוה עד שלא נתגייר ובין משנתגייר גובה הקרן ואינו גובה את הרבית אבל ישראל הלוה מן העכו"ם ונתגייר וזקפו עליו במלוה עד שלא נתגייר גובה את הקרן וגובה את הרבית משנתגייר גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית. בר קפרא אמר, תמיד גובה את הקרן ואת הריבית. א"ר יעקב בר אחא. טעמא דבר קפרא, מכיון שאם התגייר אתה מבריחו מן הריבית, אף הוא נעשה גר שקר. מן הדין לוהו אדם מבני ובנותיו בריבית, אלא שחכמים אסרו לפי שמרגילים ומחנכין להלוות בריבית. ת"ח מותרים ללוות זה מזה בריבית, לפי שאינם מתכוונים אלא לתת מתנה. אמר רב. כגון אנא לרבה בר בר חנה, ורבה בר בר חנה לי. לא יהא אדם לוה בשקל, על מנת שבפעם אחרת יהיה הוא מלוה לו בסלע. ישראל לוח מעכו"ם, ועכו"ם מישראל, וישראל נעשה לו ערב [דף כג עמוד א] ואינו חושש משום רבית. ישראל שמינה עכו"ם אפוטרופא או סנטר, מותר ללוות ממנו בריבית שהאחריות על האפוטרופוס והוא נעשה כבעלים. ועכו"ם שמינה ישראל אפוטרופא או סנטר, אסור ללוות ממנו בריבית. מעות עכו"ם שהיו מופקדין אצל ישראל, אסור ללוות בריבית. מעות ישראל שהיו מופקדין ביד עכו"ם, מותר ללוות ממנו בריבית. זה הכלל. כל שהוא באחריות ישראל, אסור. באחריות עכו"ם מותר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ו

מתני': אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער. או אם יש לו כגון היה הוא תחלה לקוצרים, פוסק עמו על הגדיש, ועל העבט של ענבים, ועל המעטן של זיתים, ועל הביצין של יוצר, ועל הסיד משישקע כבשנו. פוסק עמו על הזבל כל ימות השנה, ר' יוסי אומר, אין פוסק עמו על הזבל, עד שיהא לו זבל באשפות. וחכמים מתירין. פוסק עמו כשער הגבוה כגון שפוסק עימו שיספק לו סאה חטים לפי השער הזול שיהיה. ר' יהודה אומר, אף על פי שלא פסק עמו. כשיגיע הזמן ויצא השער יכול לומר, תן לי כזה או תן לי מעותי. מלוה אדם את אריסו חיטין בחיטין לזרע, אבל לא לאכול. ר"ג היה מלוה אריסו חיטין ביוקר והוזלו. או בזול והוקירו, ונוטל מהן כשעת הזול. לא שהלכה כן, אלא שרצה להחמיר על עצמו:

גמ': מהו לפסוק בשער של סירקי ישמעאלים נודים שמגיעים מפעם לפעם ומקדימים ומביאים פירות ויש להם ומוכרים בשער שלהם? ר' יוחנן אמר פוסקין. ריש לקיש אמר, אין פוסקין. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זירא. לא מסתברא דיודי ריש לקיש לרבי יוחנן בשער סירקי של ציפורין, שאינה פוסקת?. אמר רבי בון בר כהנא [דף כג עמוד ב] ותמה אנא, במה ר"י ור"ל פליגי האם בפוסק לפירות, שנותן מעות ע"מ שיתן לו פירות, או בפוסק למעות שנותן לו פירות על מנת שישלם לו כמחירם בזמן אחר, או במלוה לפירות, שנותן לו סאה פירות על מנת שיחזיר לו סאה פירות בזמן אחר. או שחולקים בכל המקרים. א"ר ירמיה. במלוה סאה בסאה הוא דפליגי. דר"י סבר כיוון שמצוי בשוק של סרקי לקנות מותר. אבל בפוסק, כל עמא מודו שמותר. אמר ר' יוסה. בפוסק הוא דהפלגון. אבל במלוה, כל עמא מודה שאסור. דבי ר' ינאי אמרי, פוסקין על השחת שבכל זמן ראויה היא אלא שאינו קוצרה כדי שתהיה גדולה יותר, והרי זה כיש לו. רבי יוסי בן חנינה אומר, אף על חלות דבש אף שלא רדה אותם. ר' יוחנן אומר, כל העיירות הסמוכות לטיבריא, כיון שיצא שער של טיבריא, פוסקין: תנן, היה הוא תחילה לקוצרין, פוסק עמו על הגדיש כו'. רב אמר מחוסר מעשה אחד, פוסק. מחוסר כמה מעשים, אינו פוסק. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין. אפילו מחוסר כמה מעשים, פוסק. והא מתניתא פליגא על רב דתנן, היה הוא תחילה לקוצרין, פוסק עמו על הגדיש כו' והא גדיש מחוסר כמה מלאכות. אבא בר זמינא יהב חד דינר לקפילה ונסב מיניה בשער הזול לכל שתא. ולא מודי רב שהרי פעמים שהוא מחוסר כמה מעשים. רבי חייה רובה הוה ליה כיתן. אתו חמרייא מיזבנה מיניה. אמר לון. לית בדעתי מזבנתיה כדון, אלא בפוריא. אמרו ליה, זבנה לן כדין ונשלם לך בפורים מה דאת עתיד מיזבנתיה

בפוריא. אתא שאל לרבי, א"ל אסור שנראה כמרבה על המחיר בשכר המתנת מעות. נפק קבעה במתניתא, ותני כן. היה חייב לו מעות ובא ליטול ממנו פירות בגורן. אמר לו, **צא ועשם עלי כשער השוק**, ואני **נותן לך חיטים מיכן ועד שנים עשר חודש** [דף כד עמוד א], **הרי זו רבית. שלא כאיסרו הבא לידו** שאם היה משלם לו היה מותר שיכול בכסף לקנות. **בא ואמר הלויני כור אחד של חיטין, ואני נותן לך כשער שאתה מוכר בו בעתיד, אסור אמר רב. אף שרבי חייא אסר להקדים ולעשות את המקח עכשיו לפי המחיר היקר שלאחר זמן** וישלמו לו אחר זמן. **מודי חביבי דאילון** יהבין ליה אגרא וקנה מן כבר שרי שמשלמים לו עכשיו על סחורה שיש לו גם אם יתן להם מאוחר יותר. **אגרא מן כבר וקנה בתר כן שרי**. שמשלמים עכשיו קדם שנקבע השער והמוכר מתחייב לספק את הסחורה בעתיד כשער הזול של עכשיו קנה מכבר אגרא בתר כן אסור. שקונה עכשיו וישלם על פי המחיר היקר שיהיה בעתיד אסור. **ר' אלעזר** יהב דינר לחד בר נש. א"ל, מה דהינן עבדין מיכן ועד חנוכה, דידי. מתמן ולהלן, לית לי עמך עסוק, אין פחתין ואין יתרון דידך. שזה כמו עסקה שמתרת שהרי מעלה לו שכר שמה שירויח אחר חנוכה שלו בעא מיתן ליה מעצמו אף שלא היה חייב מהרווח דבתר חנוכה, ולא קביל. **דר' אלעזר חשש שמא אם יקבל יהיה העסקה קרוב לשכר ורחוק להפסד**. ותני כן, קירוב שכר ורחוק הפסד, זו מידת רשעים. **קירוב הפסד ורחוק שכר, זו מדת צדיקים**. קרוב לזה ולזה, רחוק לזה ולזה, זו מידת כל אדם. ר' יצחק יהב דינרין לבר נש. בעא מיעבד ליה כהדא דרבי **אלעזר**, ולא קיבל עילווי. כהנא יהב מ' דינרין לבר נש מיזבן **מינה** כיתן. יקרא כיתנא. אתא שאל לרב, א"ל, איזיל סב מיניה ארבעים כורין רברבין, שחייב המוכר לספק פשתן כפי שנקבע, שכבר נקנו לר' יצחק. **ביקש רבי להתיר קליטו שלים ולא הניחו ר' ישמעאל בי ר' יוסי**. ואית דמרין רבי ישמעאל בי ר' יוסי ביקש להתיר ולא הניחו ר'. מאי קליטו שלים. השקעה בדבר שיש בו סיכון ובתמורה לקבל מעט יותר **כגון** בר נש דיהב לחבריה. **מאה דינרין**. שיקנה עבורו דבר מסויים בסיכון כגון אילין דיהבין **עיבידתה** לאילין דמפרשין מפליגים לריסים, ובתמורה מוכרים להם מתרתין קסוסטבן מידת נפח או משלשה קסוסטבן שזה מחיר נמוך מהשוק, אין זו רבית אלא הטרשא. **תנן, ר' יוסי אומר, אין פוסק עמו על הזבל, עד שיהא לו זבל באשפות** שהזבל לא מצוי. **וחכמים מתירין**. רבי יוסה ורבי אלעזר בן עזריא. שניהן אמרו דבר אחד דתניבן תמן **עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפות לבית סאה פחות מכאן לא יעשה, שנראה כמזבל את שדהו בשביעית**. היה לו דבר מועט, מוסף עליו והולך. ור"א בן עזריה אסור שמא לא יהיה לו זבל נוסף, עד שיעמיק ג' או עד שיתן על הסלע:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ז

מתני': לא יאמר אדם לחבירו, הלויני כור חיטין ואני נותן לך מן הגורן שאז שווה יותר. אלא אומר לו, עד שיבא בני, או עד שאמצא המפתח. והלל אסור [דף כד עמוד ב] וכך היה הלל אומר. לא תלוה אשה ככר לחבירתה, עד שתעשינה בדמים. שמא יוקירו החיטים, ונמצא באות לידי רבית:

גמ': תני, לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חטים ואני נותן לך לגורן הא עד שתים שלש שבתות, מותר. והלל אסור. שמואל אמר הלכה כהלל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ה הלכה ח

מתני': אומר אדם לחבירו, נכש עמי ואנכש עמך. עדור עמי ואעדור עמך. ולא יאמר לו עדור עמי ואנכש עמך. כל ימי גריד אחד. כל ימי רביעה אחת. לא יאמר לו חרוש עמי בגריד, ואני עמך ברביעה. ר"ג אומר, יש ריבית מוקדמת, ויש רבית מאוחרת. כיצד? נתן את עיניו ללוות ממנו. היה משלח לו מתנה ואמר בשביל שילויני, זו היא ריבית מוקדמת. לווה ממנו והחזיר לו את מעותיו, היה משלח לו ואמר, בשביל מעותיו שהיו בטילות אצלי, זו היא רבית מאוחרת. רבי שמעון אומר, יש רבית דברים. לא יאמר לו המלוה ללוה דע אם בא איש פלוני ממקום פלוני ותודיעני. אילו עוברין בלא תעשה. המלוה,

והלוא, והערב, והעדים, וחכמים אומרים אף הסופר עוברים על בל תתן לו, ועל בל תקח ממנו, ועל לא תהיה לו כנושה, ועל לא תשימון עליו נשך, ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה'!

גמ': א"ר יסא. בוא וראה כמה סמיות עיני מלוי רבית. אדם קורא לחבירו עובד ע"א, ומגלה עריות, ושופך דמים, מבקש לירד עמו לחייו. והלה שוכר העדים והלבלר ואומר להן, בואו והעידו על עצמו שכפר במקום. ללמדך, שכל המלוה בריבית כופר בעיקר. רבי שמעון בן אלעזר אומר. יותר ממה שכפרין בעיקר, כופרין שעושין התורה פלסטרן זיף, ואת משה טיפש, ואומרין, אילו היה יודע משה שכך היינו מרויחין מריבית לא היה כותבו. רבי עקיבה אומר, קשה הריבית, שאף עשית טובה נחשבת רבית. הרי שאמר ליקח לו ירק מן השוק. אף על פי שנתן לו מעותיו, הרי זה רבית. רבי שמעון אומר, קשה הריבית שאף שאילת שלום רבית, לא שאל לו שלום מימיו, ועל שלוה ממנו הקדים לו שלום, הרי זה רבית. וכן היה ר' שמעון בן אלעזר אומר, כל מי שיש לו מעות ואינו מלווין בריבית. עליו הכתוב אומר [תהילים טו ה] כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט; . א"ר שמואל בר אימי, ימוט הזה שנאמר בפסוק, לא היינו יודעין מהו, ובא שלמה ופירש [משלי כד יא] הצל לקוחים למות ומטים להרג אם תחשוך. שניצול מאלה הלקוחים למות

הדרן עלך פרק איזהו נשך

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ו הלכה א

[דף כה עמוד א] מתני': השוכר את האומנין והטעו זה את זה, אין להן זה על זה אלא תרעומות. שכר את החמר ואת הקדר להביא לו פרייא פריין עצים לעשות אפריון, וחלילין לכלה או למת. פועלין לעלות פשתנו מן המשרה, וכל דבר שהוא אבד, וחזרו בהן. מקום שאין אדם, שוכר עליהן או מטען:

גמ': הטעו זה את זה כיצד? פועל אחד אמר לפועלין אחרים, אייתו אתון עבדין עמי. ובעו מיניה, היך אתון עבדין כמה השכר? אמר להם, רובן של פועלים, מן חמש דינרין ליום. ואשכחון דרובן עבדין מן עשר. בעיתון אתון עבדין עמי מלאכה אצל בעה"ב שלי? אמרו לו כן. שאלו אותו היך אתון עבדין כמה ימי עבודה יש? אמר להם מן עשרה יומין. ואשכחון עבדין מן חמשה יומין. הטעו הפועלים את בע"ה כיצד? שאל לפועלים, אייתי אתון עבדין עימי ואשלם לכם כחביריכון? היך הינון עבדין? אמרו לו רובן מעשר דינר ליום. ואשתכח דרובן עבדין מחמש. למלאכה. אייתי אתון עבדין עם חביריכון היך הינון עבדין? בכמה ימי עבודה תסימו את המלאכה והם שכירי יום? מחמשה יומין, ואשכחון עבדון מעשרה יומין. תני, השוכר את האומנין והטעו זה את זה, אין להן זה על זה אלא תרעומות. במה דברים אמורים? שלא הלכו החמרים. אבל הלכו ולא מצאו תבואה. פועלין לנכש ומצאו שדהו זלחה, שירד עליה גשם, נותן להן שכר הליכה וחזירה וכפועל בטל. שלא דומה הבא טעון לבא ריקן. עושה מלאכה ליושב ובטל. היושב בצל ליושב בחמה. ר' חייה רובה אגר חמרין למיתא ליה כיתן. הלכו ומצאוה לחה. אמר ליה לרב. פוק והב לון אגרן משלם ואמור להון, לא דאנא חייב מיתן לכון אגריכון, אלא אנא חיייה, מוותר לכון לפנים משורת הדין. במה דברים אמורים שאם חזרו בהם אין לבע"ה עליהם אלא תרעומת? בשלא התחילו. אבל אם קבל ממנו שדה לקצור בשני סלעים, קצר חצייה והניח חצייה. בגד לארוג בשני סלעים. ארג חציו והניח חציו, שמין לו מה שעשה. כיצד שמין לו מה שעשה? אם התיקר מה שעשה ויפה ששה דינרין נותן לו סלע כפי שסיכמו, או יגמור מלאכתו. ואם סלע שלא ישתנה עלות העבודה, נותן לו סלע. ר' דוסא אומר, שמין מה שעתידי ליעשות שהפועלים לא סיימו. אם היה מה שעתידי ליעשות יפה שישה דינרין ועלות העבודה התיקרה וצריך לשלם לפועלים להשלים את מה שנשאר עוד סלע נמצא שמפסיד שני דינרים, נותן לו סלע [דף כה עמוד ב] או יגמור מלאכתו. ואם סלע שלא ישתנה עלות העבודה, נותן לו סלע. אמר ר' זירא בשם רב הונא, ורבי בינה ורבי ירמיה אמרו בשם רב, הלכה כרבי דוסא. במה דברים אמורים שאינו מנכה לפועל אלא כסכום שמפסיד כדי להשלים את המלאכה, בדבר שאינו אבד.

אבל בדבר האבד, מטעו ואומר לו. סלע פסקתי לך, שניים אני נותן לך, ואינו נותן לו אלא כפי שפסק עימו בתחילה. או שוכר עליו ממקום אחר אפילו ביוקר ומנכה לו. ונוטל מזה ונותן לזה. א"ר אילא ובלבד עד כדי שכרו. האם עד כדון שמפסיד כל שכרו אף שלא נשאר אלא כמה שעות עבודה לסיים את המלאכה, או שאינו מפסיד אלא בלבד עד כדי שכרו אותו היום, או בלבד עד כדי שכרו לשעה? במה דברים אמורים במקום שאינו מוצא לשכור פועלים. אבל אם ראה חמרין שממשמשיין ובאין, או שפרק ספינתו בנמל אמר לו צא ושכור לך אחת מכל אילו ואינך מפסיד דבר. אין לו עליו אלא תרעומת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ו הלכה ב

מתני': השוכר את האומנין וחזרו בהן, ידן לתחתונה. אם בעל הבית חזר בו, ידו לתחתונה. כל המשנה, ידו לתחתונה. וכל החוזר בו ידו לתחתונה:

גמ': למה יכול הפועל לחזור בו אפילו בחצי היום? רב אמר דכתיב [ויקרא כה נה] כי לי בני ישראל עבדים. אין ישראל קונין זה את זה והאזהרה גם לאדון וגם לעבד: [דף כו עמוד א] א"ר יוחנן, עבד עברי היא מתניתין רק העבד באזהרה. כשם שעבד עברי יכול לצאת בכל זמן שירצה כך פועל יכול לחזור בו. מאי נפקא מינה? על דעתיה דרב, בין פועל בין בעל הבית יכול לחזור בו. על דעתיה דרבי יוחנן, פועל יכול לחזור בו ולא בעל הבית:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ו הלכה ג

מתני': השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה. בבקעה והוליכה בהר. אפילו זו עשרה מילין וזו עשרה מילין ומתה, חייב לשלם. שכר את החמור והבריקה, או שנישאת באנגריא. אומר לו, הרי שלך לפניך. מתה או נשברה, חייב להעמיד לו חמור. השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה. אם החליקה, פטור. ואם הוחמה, חייב. בבקעה והוליכה בהר. אם החליקה, חייב. ואם הוחמה, פטור. ואם מחמת המעלה, חייב. השוכר את הפרה לחרוש בהר. וחרש בבקעה ונשבר הקנקן, פטור. בבקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן, חייב. לדוש בקטנית ודש בתבואה, פטור. בתבואה ודש בקטנית, חייב, שהקטנית מחלקת:

גמ': ניחא בהר והוליכה בבקעה חייב שודאי מתה מחמת חום האוויר שבבקעה. אבל להוליכה בבקעה והוליכה בהר אמאי חייב הרי האויר בהר טוב יותר? ר"ש בן יקים אמר בשמתה מחמת אויר. ואף שאויר ההר טוב יותר כיוון שהיתה מורגלת לאויר הבקעה שינוי האויר גרם לה למות. ר' דוסתאי בן ינאי אמר שהכישה נחש וכיוון ששינה חייב. ר' יוחנן אמר, אפילו מתה כדרכה ור"מ היא דאמר. כל המשנה על דעת בעל הבית, נקרא גזלן. שכר חמור והבריקה דבזק שהתעוורה. או שנעשית אנגריא. [דף כו עמוד ב] אית תניי תני אנגריא כמיתה. ואית תניי תני, אומר לו הרי שלך לפניך. מאן דתני אנגריא כמיתה, באותו שיכול לפשר עם השלטון שלא יקחו את החמור. מאן דאמר אומר לו הרי שלך לפניך, באותו שאין יכול לפשר. תני ר"ש בן אלעזר אומר. אם האנגריא הולכים באותה דרך שהשוכר היה הולך, אן חייב להעמידה לו חמור אחר שהרי החמור הולך בדרך שסכמו, כי כך דרך החיילים, לקחת חמור עד מקום מסוים, ושם להחליף אותו בחמור אחר, ואומר לו המשכיר, לך ושכור לך חמור עד אותו מקום שיחליפו, ותקבל חמורך. אבל שלא בדרך הליכתה, חייב להעמיד לו חמור אחר. א"ר אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה. אם הלך בקפנדריא דרך קיצור ושם לקחו את החמור לאנגריא, אין חייב להעמיד לו חמור אחר שיכול לאמר לו פושע אתה שסטיית מהדרך. בסילקי דרך ראשית, חייב להעמיד לו חמור אחר. אמר ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה. אגרא מיכאן ללוד ואינסיבת אנגריא ללוד, אין חייב להעמיד לו חמור אחר. מיכאן ללוד, ואינסיבת אנגריא לצור, חייב להעמיד לו חמור אחר. מתה או נשברה, חייב להעמיד לו חמור. ר' יוחנן אמר. בשאמר לו חמור

סתם, אבל אם אמר לו חמור זה, יכיל מימר ליה המשכיר, לדין בעית, אייתי ליה קומין הרי שלך לפניך. רב הונא אמר, חייב ליטפל בו באותו מקום ואם אן לו חמור לתת לו, מוכר הנבלה ומשתש בכסף לשכור חמור. א"ר זירא. אם יש בטפילה כדי לשכור לו גיידור חמור קטן אף שאינו יכול לסחוב מסעו, אינו חייב להעמיד לו חמור אחר. ואם לאו, חייב להעמיד לו חמור אחר. ר' הונא אמר. אם יש בנבילה כדי ליקח אבל לא די אם יש בה רק די לשכור גיידור קטן, אין חייב להעמיד לו חמור אחר. ואם לאו, חייב

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ו הלכה ד

מתני': השוכר את החמור להביא חיטין והביא שעורין באותו משקל. תבואה והביא תבן, חייב שהנפח גדול יותר. כמה יוסיף על משואו ויהא חייב? סומכוס אומר משום רבי מאיר. סאה לגמל, ושלושת קבין לחמור. אחד משלושים

[דף כז עמוד א] גמ': תני, כמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום ר' מאיר. סאה לגמל, ושלושה קבין לחמור אחד משלושים. קב לכתף, ושלושה סאין לעגלה. וספינה לפי מה שהיא ואם הוסיף אחד משלושים חייב. שיירה שנפל עליה גייס. מחשבין לפי ממון ולא לפי נפשות. שלחו לפניו תייר מורה דרך, מחשבין לפי נפשות. אין משנין על המנהג של שיירה. ספינה שעמד עליה נחשול והיקל ממשאה. מחשבין לפי משאוי ולא לפי ממון ולא לפי נפשות. אבל השוכר מחבירו קרון או ספינה. מחשבין לפי משאוי ולפי נפשות, ולא לפי ממון. שיירה שנפל עליה גייס ועמד אחד מהן והציל מידן, הציל לאמצע בשביל כולם. ואם נתנו לו רשות, הציל לעצמו. חמרין שנפלו עליהן ליסטין ועמד אחד מהן והציל, הציל לאמצע. ואם התנה עמם בבית דין, הציל לעצמו. השותפין שמחלו להן מוכסין, מחלו לאמצע. ואם אמרו לשם פלוני מחלנו, מה שמחלו מחלו לו. הגבאין והמוכסין תשובתן קשה. הרי אילו מחזירין למי שמכירין. ולמי שאין מכירין, יעשו מהן צורכי ציבור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ו הלכה ה

מתני': כל האומנין שומרי שכר. וכולן שאמרו הבא מעות וטול את שלך, שומר חנם. שמור לי ואשמור לך, שומר שכר. שמור לי ואמר לו הנח לפני, שומר חנם. המלוה על המשכון, שומר שכר. רבי יודה אומר, הלווה מעות, ש"ח על המשכון. הלווה פירות, שומר שכר על המשכון. אבא שאול אומר. מותר אדם לשכור משכונו של עני, להיות פוסק עליו והולך ולהחסיר מהחוב. מפני שהוא כמשיב אבידה:

גמ': תנן, שמור לי ואשמור לך, שומר שכר. הדא אנטיכריסים פעמים רבית הוא שמור לי בקיץ ואשמור לך בחורף. תנן, שמור לי ואמר לו הנח לפני, שומר חנם. שמואל אמר בשאמר לו הנח לפני. אבל אמר לו הנח לפניך, אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר. תנן, הלווה פירות, שומר שכר על המשכון. א"ר יוחנן. רוצה אדם ליתן כמה ולמכור פירותיו אפילו שישלמו בעתיד אבל על ידי משכון. רבי אבהו אמר בשם ר' יוסי בן חנינה. רוצה אדם ליתן כמה, ולמכור פירותיו למי שיפייסנו על ידי משכון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ו הלכה ו

מתני': המעביר חבית ממקום למקום ושברה. בין שומר חנם בין שומר שכר, ישבע. אמר רבי אליעזר. תמיה אני אם יכולין זה וזה להישבע:

גמ': תני ר' נחמיה הקדר, מסר קדרוי לבר נש ותברין. ארים גולתיה כתשלום על הפסד כדו. אתא גבי רבי יוסי בר חנינה אמר ליה [דף כז עמוד ב] איזיל אמור ליה **כתיב** [משלי ב כ] למען תלך בדרך טובים. אזל וא"ל, ויהב ליה גולתיה. א"ל יהב לך אגרר? א"ל לא. א"ל זיל ואמור ליה **כתיב** [משלי ב כ] וארחות צדיקים תשמור. אזל וא"ל, ויהב ליה אגריה

הדרן עלך פרק השוכר את האומנין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה א

מתני': השוכר את הפועלין סתם ואח"כ ואמר להן להשכים ולהעריב. מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב, אינו יכול לכופן. מקום שנהגו לזון, יזון. לספק מתיקה, יספק. הכל כמנהג המדינה. מעשה בר' יוחנן בן מתיה, שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלין, ופסק עמהן מזונות. וכשבא אצל אביו אמר לו, אפילו את עושה להן כסעודת שלמה בשעתו, לא יצאת ידי חובתך עמהן, שהן בני אברהם יצחק ויעקב. אלא עד שלא יתחילו במלאכה, צא ואמור להן, על מנת שאין לכם אלא פת וקטנית בלבד. רשב"ג אומר. לא היה צריך, הכל כמנהג המדינה:

גמ': **תנן, מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב, אינו יכול לכופן.** והרי הלכה שהפועל עובד מזריחה עד שקיעה אמר רב הושעיה. זאת אומרת, המנהג מבטל את ההלכה. א"ר אימי, כל המוציא מחבירו, עליו להביא ראייה, חוץ מזו מהדוגמא הזו שהגמרא מביאה עכשיו. בני טיבריא, נהגו שלא משכימין ולא מעריבין. בני בית מעון, נהגו שמשכימין ומעריבין. בני טיבריא שעלו להישכר בבית מעון, נשכרין כבבית מעון. בני בית מעון שירדו להישכר בטיבריא, נשכרין כבטיבריא. אבל שעולה מטיבריא לשכור פועלין מבית מעון, יכול לחייבם לעבוד בטבריה כבני מעון דיכיל מימר לון, כן סלקת במחשבתכון דלא הוינא משכח מיגר פועלין מטיבריא?, אלא בגין דשמעית עליכון דאתון משכימין ומעריבין, בגין כן סלקית הכא. ואינו צריך להביא ראייה שכך הייתה כוונתו שברור שלכך כיוון. מקום שאין מנהג מה דינו? יהודה בן בוני רבי אמי ורב יהודה אמרו, תניי בית דין הוא, שתהא השכמה משל פועלין שיוצאים לעבוד אחר הנץ, והערבה משל בעל הבית שעובדים עד צאת הכוכבים. ומאי טעמא? כדכתיב [תהילים קד כ - כג כח] תשת חשך ויהי לילה, הכפירים שואגים לטרף. תתן להם ילקוטון, תזרח השמש יאספון, יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב. משמע שעובדים עד צאת הכוכבים. ערבי שבתות, בין השכמה בין הערבה משל בעל הבית. עד איכן חייבים לעבוד? עד כדי שיהיה להם זמן לחזור לביתם למלאות לו חבית מים, ולצלות לו דגה, ולהדליק לו נר [דף כח עמוד א] תנן, מעשה בר' יוחנן בן מתיה, שאמר לבנו וכו'. על דעתיה דרבי יוחנן בן מתיה, אדם שהלך לקדש אשה ממקום אחר. צריך להתנות עמה ולומר לה, על מנת דתעבדי כן וכן. ותאכלי כן וכן.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה ב

מתני': אילו אוכלין מן התורה. העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה. ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתן. ובדבר שגידוליו מן הארץ. ואילו שאינן אוכלין. העושה במחובר לקרקע בשעה שאינה גמר מלאכה, ובתלוש מן הקרקע מאחר שנגמרה מלאכתן, או בדבר שאין גידוליו מן הארץ. היה עושה בידו אבל לא ברגליו. ברגליו אבל לא בידיו. אפילו על כתיפו, הרי זה יאכל. רבי יוסי בי ר' יהודה אומר, שיעשה בידיו וברגליו:

גמ': א"ר אילא כתיב [דברים כג כה] כי תבוא בכרם רעך ואכלתה ענבים. וכי עלה על דעתך שיאכל עצים ואבנים? מה ת"ל ענבים? אלא אזהרה לפועל שלא יקלף בתאנים לאכול רק את החלק הפנימי, וימצוץ

בענבים ויזרוק את הקליפה: היה עושה בידיו אבל לא ברגליו. תני, בידיו אוגר. ברגליו מקמץ. אפילו על כתיפו, טוען. ר' יוסי בי ר' יודה אומר. אינו אוכל עד שיעשה בידיו ורגליו וגופו. יצא עושה בידיו, אבל לא ברגליו. ברגליו אבל לא בגופו. דרבי יוסי בי רבי יודן אומר כד"ש. מה ד"ש עושה בידיו וברגליו ובכל גופו, אף פועל אינו אוכל עד יעשה בידיו וברגליו ובכל גופו אמר קרא לא תחוסם שור בדישו ולא נאמר לא תדוש בחסימה, לאקושי חוסם לנחוסם, ונחוסם לחוסם. מה נחוסם אוכל בתלוש, כך חוסם אוכל בתלוש. ומה חוסם, אוכל במחובר, אף נחוסם אוכל במחובר. ומה ד"ש מיוחד דבר שגדולי קרקע ולא נגמרה מלאכתו למעשר, ובשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו. אף כל דבר שהוא גדולי קרקע, ולא נגמרה מלאכתו למעשר, פועל אוכל בו כשהוא בשעת גמר מלאכה. יצא החולב והמחבץ והמגבן שאינן גדולי קרקע. יצא היין משיקפה משרד לעוקה. ויצא הבודל בתמרים והמפריד בגרוגרות המחברים בעיגול יחד שכבר נגמרה מלאכתו למעשר. מה ד"ש שלא בא לזיקת המעשרות. יצא הלש והמקטף והאופה, שבא לזיקת מעשרות:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה ג

מתני': היה עושה בתאנים, לא יאכל בענבים. בענבים, לא יאכל בתאנים. אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל [דף כח עמוד ב] וכולן לא אמרו, אלא בשעת גמר מלאכה. אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו, הפועל אוכלין בהליכתן מאומן לאומן, ובחזירתן מן הגת, וחמור כשתהא פורקת:

גמ': א"ר אילא כתיב [דברים כג כה] כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך. וכי מה יש בכרם לאכל אלא ענבים. ללמדך היה עושה בענבים, לא יאכל בתאנים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה ד

מתני': אוכל פועל קישות אפילו בדינר. וכותבת אפילו בדינר. ר' אלעזר חסמא אומר, לא יאכל פועל יותר על שכרו. וחכמים מתירין, אבל מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם הפתח בפניו. קוצץ אדם על ידי עצמו שמקבל כסף על מנת שלא יאכל, ועל ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים, ועל ידי אשתו, מפני שיש בהן דעת. אבל אינו קוצץ לא על ידי בנו ובתו הקטנים, ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים, מפני שאין בהן דעת:

גמ': תני, [תוספתא בבא מציעא ח ח] אוכל פועל עד שלא יתחיל במלאכה אשכל אפי' בדינר. אמר ר' אלעזר בן אנטיגנס בשם רבי אלעזר בי רבי ינאי. זאת אומרת, אוכל פועל יותר על שכרו. ואית דאמרין רבי יוחנן בשם רבי ינאי. זאת אומרת שיאכל פועל אשכול ראשון ואשכול אחרון ולא אומרים שעוד לא התחיל במלאכה ולא אומרים שנשתימה מלאכת הבעלים,

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה ה

מתני': השוכר את הפועל לעשות עמו בנטע רבעי שלו, הרי אילו לא יאכלו. אם לא הודיען, פודה ומאכילן. נתפרסו עיגוליו, נתפתחו חביותיו, הרי אילו לא יאכלו. ואם לא הודיען, מעשר ומאכילן:

גמ': כל שאין כיוצא בו בא לזיקת המעשרות שעדיין לא נגמרה מלאכתו, ואיסור אחר גרם לו שיתחייב מעשרות כגון מר. שכרו סתם, פודה ומאכיל. מעשר ומאכיל. קצץ עמו שהודיעה לו שכבר באו לעונת המעשרות הרי

זה לא יאכל. וכל שכווצא בו בא לזיקת המעשרות שכבר נגמרה מלאכתו, ואיסור אחר גרם לו שיהיה מותר שעישר. שכרו סתם, אינו אוכל. קצץ עמו, הרי זה אוכל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה ו

[דף כט עמוד א] מתני': שומרי פירות אוכלין מהילכות מדינה, אבל לא מן התורה. ארבעה שומרין הן. שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל. והשואל משלם את הכל. ונושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה והמתה. ומשלמין את האבידה ואת הגניבה:

גמ': תנן, שומרי פירות אוכלין מהילכות מדינה רב הונא אמר, בשומרי גנות ופרדסין היא מתניתין. אבל בשומרי פירות, אוכלין מן התורה ששומר כעושה מלאכה. שמואל אמר בשומרי פירות היא מתניתא. אבל בשומרי גנות ופרדסין, אין אוכלין לא מהתורה ולא מהילכות מדינה. ששומר אינו כעושה מלאכה תני דרב חייה מסייע לרב הונא ששומר כעושה מלאכה. דגבי פרה אדומה תני כתיב [במדבר יט ז] וטמא הכהן עד הערב. לרבות את השומרין שיהו מטמאין בגדיו. מכאן ששומר כעושה מעשה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ז הלכה ז

מתני': זאב אחד, אינו אונס. ושני זאבין, אונס. רבי יהודה אומר, בשעת משלחת זאבים, אף זאב אחד אונס. שני כלבים, אינן אונס. ידוע הבבלי אמר משום רבי מאיר. מרוח אחת, אינו אונס. משתי רוחות אונס. הליסטין, הרי הן אונס. והארי והדוב והנמר והברדליס והנחש, הרי אילו אנסין. אימתי? בזמן שבאו מאיליהן. אבל אם הוליקן למקום גדודי חיה וליסטין, אין אילו אנסין. מתה כדרכה, הרי זה אונס. סגפה ומתה, אין זה אונס. עלת לראשי צוקין ונפלה, הרי זה אונס. העלה לראשי צוקין ונפלה, אינו אונס. מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה. והשואל להיות פטור מלשלם. ונושא שכר והשוכר להיות פטור משבועה ומלשלם. וכל המתנה על מה שכתוב בתורה, תניין בטל. וכל תנאי שהוא מעשה מתחלתו, תניין בטל. וכל שאפשר לו לקיימו בסופו, והתנה עליו מתחילתו, תניין קיים:

גמ': תני כל המתנה על מה שכתוב בתורה, בתנאי ממון, תנאו קיים. תנאי שאינו של ממון, תנאו בטל. כיצד? אמר לאשה, הרי את מקודשת לי על מנת שאין ליך עלי שאר כסות ועונה בקטנה או בזקנה שאינה רוצה בעונה. הרי זו מקודשת. [דף כט עמוד ב] שאם מתי לא תהא זקוקה לייבום, הרי זו מקודשת, ותנאו בטל. זה הכלל שהיה ר' יודה בן תימא אומר. כל דבר שאי אפשר להתקיים והתנה עמה. לא נתכוון אלא להפליגה. בין שאמר בכתב, בין שאמר בפה. כל המתקיים בפה, מתקיים בכתב. וכפר עותני בגליל, ואנטיפטרס ביהודה, את שבנתיים מטילין אותו לחומר: כגון שהתנה שיצא מיהודה לגליל או מגליל ליהודה

הדרן עלך פרק השוכר את הפועלין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה א

מתני': השואל את הפרה ושאל בעליה עמה. שאל את הפרה ושכר בעליה עמה. שאל את הבעלים או שכרן, ואח"כ שאל את הפרה ומתה, פטור. שנאמר [שמות כב יד] אם

בעליו עמו לא ישלם. אבל שאל את הפרה ואח"כ שאל את הבעליון או שכרן ומתה, חייב. שנאמר, בעליו אין עמו שלם ישלם:

גמ': א"ר אילא. ממשמע שנאמר [שמות כב יג] **בעליו אין עימו** שלם ישלם, אין אנו יודעין שאם בעליו עמו לא ישלם? מה ת"ל בעליו אין עמו שלם ישלם? אלא מכיון ששאלה לפרה, ולא שאל בעלה עמה. אף על פי שהבעליון חורשין על גבה ומתה, חייב. **תנן**, אבל שאל את הפרה, ואחר כך שאל בעלה או שכרן ומתה, חייב. א"ר אילא. ממשמע שנאמר [שמות כב יד] אם בעליו עמו לא ישלם, איני יודע שאם אין בעליו עמו שלם ישלם? מה ת"ל בעליו עמו לא ישלם? אלא מכיון ששאל הפרה ושכר בעלה עמה, אף ע"פ שהבעלים חורשין במקום אחר ומתה, פטור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ב

[דף ל עמוד א] מתני': השואל את הפרה ושאלה חצי יום ושכרה חצי יום. שאלה היום ושכרה למחר. שאל אחת ושכר אחת. המשאיל אומר, שאולה מתה. ביום שהיתה שאולה מתה. בשעה שהיתה שאולה מתה. והלה אומר, איני יודע. חייב. השוכר אומר, שכורה מתה. ביום שהיתה שכורה מתה. בשעה שהיתה שכורה מתה. והלה אומר, איני יודע, פטור. זה אומר, שאולה. וזה אומר, שכורה. ישבע השוכר שהשכורה מתה. זה אומר, איני יודע. וזה אומר, איני יודע. יחלוקו:

גמ': אם שאלה היום ושכרה למחר, לילה שבנתיים מהו? אית דאמרין דרך הפרות ללון אצלו בעליהו. וזו על ידי ששוכרה אצלו לא לנה, כשכורה היא אצלו והוא פטור. ואית דאמרין אין דרך הפרות ללון על בעליהו וזו כשאלה אצלו וחייב:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ג

מתני': השואל את הפרה, ושילחה לו ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו, או ביד בנו וביד עבדו או ביד שלוחו של שואל, ומתה, פטור. אמר לו השואל. שלחה לי ביד בני וביד עבדי וביד שלוחי. או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך. או שאמר לו המשאיל. הריני משלחה לך ביד בני עבדי ביד שלוחי. או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך. ואמר לו השואל, שלח. ושילחה ומתה, חייב. וכן בשעה שמחזירה:

גמ': תני השאיליני פרתך עשרה ימים והישאל לי בהן חמשה ימים ראשונים. אפילו מתה בתוך האחרונים [דף ל עמוד ב] פטור, דמשעת שאלה נשתעבד להתחייב בכל. ואז היה בעליו עימו ומשעבוד הראשונים מתה. הישאל לי חמשה ימים והשאיליני פרתך לאחר עשר ימים, א"ל סבה מן כבר. מתה, משיעבוד האחרונים מתה. שאף שלקח אותה השאלה מתחילה רק אחר עשרה ימים ואז אין בעליו עימו. אמר לו, השאיליני פרתך ואמר המשאיל, אף אני נשאל לך. השאיליני פרתך ובוא ועשה עמי. השאיליני קרדומך ובוא ונכש עמי. השאיליני תמחויך ובוא ואכול עמי. שאלה מן הבייר חופר בורות או מן הסנטר שומר העיר או מן האיקומנוס פקיד ממונה על העיר ומתה, כמי שהבעלים עמו שהם כשאלים למלאכה לכל העיר אף שעסקו במלאכה אחרת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ד

מתני': המחליף פרה בחמור וילדה. וכן המוכר שפחתו וילדה. זה אומר, עד שלא מכרתי. וזה אומר, משלקחתי, יחלוקו. היו לו שני עבדים, אחד גדול ואחד קטן. וכן שתי

שדות, אחת גדולה ואחת קטנה. הלוקח אומר, הגדול לקחתי. והמוכר אומר, איני יודע. זכה בגדול. המוכר אומר, הקטן מכרתי. והלה אומר, איני יודע. אין לו אלא קטן. זה אומר גדול. וזה אומר קטן. ישבע המוכר, שהקטן מכר. זה אומר איני יודע. וזה אומר איני יודע. יחלוקו:

גמ': תנן, זה אומר גדול וזה אומר קטן, ישבע המוכר שקטן מכר. א"ר יוחנן. זו, להוציא מידי סומכוס שאומר כל הספיקות יחלוקו. [דף לא עמוד א] רבי אילא אמר. תיפטר, בשזה אומר בריא לי וזה אומר בריא לי. ר' יוסי בעי. אם בשזה אומר בריא לי וזה אומר בריא לי. על דא אמר ר' יוחנן להוציא מדברי סומכוס? הרי מודה סומכוס בבריא ובריא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ה

מתני': המוכר זיתיו לעצים, ועשו פחות מרביעית לסאה. הרי הן לבעל הזיתים. עשו רביעית לסאה, זה אומר זיתיו גידלו. וזה אומר ארצי גידלה, יחלוקו. שטף הנהר את זיתיו ונתנן לתוך שדה חבירו. זה אומר זיתיי גידילו. וזה אומר ארצי גידילה. יחלוקו:

גמ': תנן, המוכר זיתיו לעצים, ועשו פחות מרביעית לסאה. ר' יוחנן בעי. לא גדלו כל צרכן אלא רק הרטיבו והעלו טיפה לחות, מה הן? תנן, שטף הנהר את זיתיו ונתנן לתוך שדה חבירו. רב הונא אמר, בששטפן בגושיהן. אבל בלא גושיהן ואחר שלוש שנים הכל לבעל הקרקע שיכול לאמר אלמלא העצים הללו הייתי נוטע עצים אחרים במקומם. וצריך לשלם לו דמי העצים ר' יוסי בן חנינא אומר, שני ערלה ביניהן. דאם הזתים בגושיהן, יכול בעל הזתים לאמר לבעל הקרקע. אילו נטעתה אותם לא היה לך כלום, שהרי צריך הייתה להמתין שני ערלה. ורק בזכות הגוש שלי אפשר לאכול הפירות מיד.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ו

מתני': המשכיר בית לחבירו. בימות הגשמים, אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח. ובימות החמה, שלשים יום. ובכרכין. אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש. ובחנניות. אחד כרכין ואחד עיירות, שנים עשר חדש. רשב"ג אומר. חנות של נחתומין ושל צבעין, שלש שנים:

גמ': תני כל אילו שאמרו שלשים יום וי"ב חדש, לא שידור בתוכן שלשים יום וי"ב חדש. אלא שידועו קודם שלשים יום וקודם י"ב חדש שרוצה להוציא. בית הבד, כל שעת בית הבד. בית הגת, כל שעת הגת. בית היוצרה, אין פחות משנים עשר חודש. א"ר יוסי. במה דברים אמורים? באילין שהן עושין בעפר שחור שאינו מצוי לו לשכור חדש. אבל באילו שעושין בעפר לבן, כונס גורנו פציו וכדיו ומסתלק:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ז

. [דף לא עמוד ב] מתני': המשכיר בית לחבירו. המשכיר חייב בדלת, ובנגר, ובמנעול, ובכל דבר שהוא מעשה אומן אבל דבר שאינו מעשה אומן, השוכר עושהו. הזבל של בעל הבית. אין לשוכר, אלא היוצא מן התנור ומן הכיריים בלבד:

גמ': הורי ר' יצחק בר חקולה, מקום מזוזה כמעשה ידי אומן והמשכיר חייב

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ח

מתני': המשכיר בית לחבירו לשנה, ונתעברה השנה, נתעברה לשוכר. השכיר לו לחדשים נתעברה השנה, נתעברה למשכיר. מעשה בציפורין, באחד ששכר מרחץ מחבירו. בשנים עשר זהב לשנה, מדינר זהב לחדש. ובא מעשה לפני רשב"ג ולפני רבי יוסי ואמרו, יחלקו את חדש העיבור:

גמ': תנן, מעשה בציפורין וכ"ו. והיכי? אם בשבא עליו בסוף החדש, הא גביי ליה השוכר כולה שהוא המוחזק והמוציא מחבירו עליו הראיה.. ואם בשבא עליו בראש חדש, יכיל אמר ליה, פוק לך או שלם הכל. שמואל אמר. כיני מתניתא. בשבא עליו באמצע החדש. רב אמר דינא דגר הדין עם בעל הדירה המשכיר. א"ר אילא. לית פשטא דברי רב על דא, אלא בשיטת בן ננס. דהוא, אמר ביטל לשון אחרון את הראשון. כשאמר בשנים עשר זהב לשנה, מדינר זהב לחדש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ח הלכה ט

מתני': המשכיר בית לחבירו ונפל, חייב להעמיד לו בית. היה קטן, לא יעשנו גדול. גדול, לא יעשנו קטן. אחד, לא יעשנו שנים. שנים, לא יעשנו אחד. לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהן, אלא מדעת שניהן:

גמ': ריש לקיש אמר, הא דאינו רשאי לשנות, דווקא במעמידו על גביו והראה לו את הבית לפני השכירות. ר' יוחנן אמר, באומר לו, בית כזה אני משכיר לך. אלא המשכיר בית לחבירו וביקש למוכרו, האם רשאי? א"ר אמי. ודאי שרשאי. שהרי לא השכיר על דעת שזה המשכיר אם נצרך לכסף ימות ברעב. רבי זירא ור' הילא תריהון אמרין. מכל מקום קני לו. אלא דהוא אומר לקונה, שבקיה דשרי שישאר השוכר לגור בבית עד ימלא אנקלוסוסים חוזה השכירות דידיה. אתא עובדא קומי רבי ניסי, ולא קביל, אלא ציווה לפנות השוכר מהבית. מה פליג? [דף לב עמוד א] אמרי, ברתיא דמשכיר הוות ממשכנה גבי חד רומי. בגין כן הורי כרבי אימי כדי שיוכל למכור מהר ולפדות את ביתו

הדרן עלך פרק השואל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה א

מתני': המקבל שדה חבירו לשליש או לרביעה. מקום שנהגו לקצור, יקצור. לעדור, יעדור. לחרוש אחריו, יחרוש. הכל כמנהג המדינה. כשם שחולקין בתבואה, כך חולקין בתבן ובקש. כשם שחולקין ביין, כך חולקין בזמורות ובקנים. ושניהן מספקין את הקנים:

גמ': מקום שנהגו לקצור ותלש. יכול אמר ליה, את בעיתה משמימה, שהקשים מרקיבים ומזבלים האדמה, ועכשיו האדמה לא תהיה פוריה כמו קדם. לתלוש וקצר. יכול אמרין ליה פוק דריתה תנקה מהליכלוך שהאדמה פוריה ואינה זקוקה לקש. תני המקבל שדה מחבירו. הרי זה קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר. החופר, והכיל מווד והסנטר ממונה על השומרים ושומרי העיר והאיקונומוס פקיד ממונה על העיר נוטלין שרין מן האמצע. הבייר, והבלן, והספר, בזמן שבאין מכח האריס שהוא שכר והשתמש בשרותיהם, נוטלין מכח האריס. מכח בעל הבית, נוטלין מכח בעל הבית. אין משנין על מנהג מדינה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ב

מתני': המקבל שדה מחבירו והיא בית שלחין או בית האילן. יבש המעיין ונקצץ האילן, אינו מנכה לו מחכירו. אם אמר לו, השכר לי בית שלחין זו או שדה בית האילן זו. יבש המעיין ונקצץ האילן, מנכה לו מחכירו:

גמ': **תנן, יבש המעיין ונקצץ האילן, מנכה לו מחכירו.** א"ר יצחק. בשיבש כל המעיין. ברם אין הוה עמוק תרתין קומין, ואתעביד שלשה קומין עמוק. יכלין מימר ליה, לעי ביה, והוא סגי: נקצץ האילן. א"ר יצחק בשנקצץ כל האילן. אבל אם נשתייר בו ממטע עשרה לבית סאה. יכיל מימר ליה, בקדמיתא הוה דחוסין ולא הוה עבדין סגין. ברם כדון הינון דלילין, ועבדין סגין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ג

[דף לב עמוד ב] מתני': המקבל שדה מחבירו. אם משזכה בה הובירה, שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותנין לו. שהוא כותב לו, אם אוביר ולא אעביד אישלם במיטבא:

גמ': א"ר יצחק. הדא אמרה, המבטל כיס חבירו שנתן לו לסחור ויהיו שותפים ברווחים ולא קנה כלום אין לו עליו אלא תרעומת. המבטל שדה חבירו, חייב לשפות לו. המבטל ספינתו וחנותו מהו?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ד

מתני': המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש אמר לו, מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך חכורך? אין שומעין לו. שהוא אומר, למחר את יוצא ממנה והיא מעלה לפניי עשבים. המקבל שדה מחבירו ולא עשת. אם יש בה כדי להעמיד כרי, חייב להיטפל בה. א"ר יהודה. מה קיצבה כרי? אלא אם יש בה כדי ניפלה:

גמ': כמה כדי להעמיד בה כרי? אמר ר' יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי, ובלבד כדי שיעמיד הרחת. אמר ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה, והוא שיהא רק בית מכנס מוט שלה מלמעלה. ר' יהושע בן לוי אמר חוץ מיציאותיו של זה המקבל ר' יוסי בן חנינה אומר חוץ מיציאותיו של זה המקבל ושל זה בעל השדה. **תנן, א"ר יהודה. מה קיצבה כרי? אלא אם יש בה כדי ניפלה א"ר אבהו כדי ניפלה הכוונה** כדי הזרע הנופל בה לזרוע אותה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ה

מתני': המקבל שדה מחבירו בחכירה כך וכך כור לשנה ואכלה חגב או נשדפה. אם מכת מדינה היא, מנכה לו מחכירו. ואם אינו מכת מדינה, אינו מנכה לו מחכירו. ר' יהודה אומר, אם קיבלה ממנו במעות, בין כך ובין כך אינו מנכה מחכירו:

גמ': **תנן, אם מכת מדינה היא, מנכה לו מחכירו.** רב הונא אמר, בשנשדפה כל אותה הרוח כגון כל צד מערב של העיר. אמר שמעון בר זוא בשם ר' יוחנן, והוא שזרעה ונשדפה. אבל אם לא זרעה, אינו מנכה לו, דהוא יכיל מימר ליה, אילו הוות זרעתה, הוות עבדה סגין. [דף לג עמוד א] הגע עצמך שהיו שדות של אחרים סביב אותה שדה שנזרעו ונשדפו כולם? ולא יכיל מימר ליה, קודשא בריך הוא מגלגל עם רשיעיא, ואני לא רשע והיה השדה שלי ניצל? היו שם שדות אחרות שלו ולקו. יכול מימר ליה, עד כאן הוינא חייב בה, שהשדות שלקו הם על כל חטאי. מיכאן ולהלן לית אנה חייב בה, שהשדה הנוספת אם היתה זורעה אותה הייתה ניצלת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ו

מתני': המקבל שדה מחבירו בעשרת כור חטים. לקת, נותן לו מתוכה. היו חיטיה יפות. לא יאמר לו הרי אני לוקח מן השוק, אלא נותן לו מתוכה:

גמ': תני, המקבל שדה מישראל, תורם ונותן לו. ר' מאיר אומר, אף מעשר ונותן לו שלא יהיה פורע חובו בטבל. ר' יהודה אומר, אם נתן לו מאותה השדה ומאותו המין, תורם ונותן לו. משדה אחרת וממין אחר, מעשר ונותן לו. וחכ"א, אם מאותו שדה נתן לו. בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו. אם משדה אחרת נתן לו. בין מאותו המין בין ממין אחר, מעשר ונותן לו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ז

מתני': המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורין, לא יזרענה חיטין. חטין, יזרענה שעורין. רשב"ג אוסר. קטנית, לא יזרענה תבואה. תבואה, יזרענה קטנית. רשב"ג אוסר:

גמ': תנן, רשב"ג אוסר. ניחא שעורין לא יזרענה חיטין שמכחישים את הקרקע. אבל קיבל לזרע חיטין אמאי לא יזרענה שעורין? ואתייה או כר' אילא דאמר, הזרע שעורים אחרי שזרע שעורים בעונה שעברה, מכחיש את האדמה יותר מאשר פשתן אחרי פשתן. ובשבעל השדה רוצה בעונה הבאה לזרוע שעורים, או כדברי הכל. [דף לג עמוד ב] במקום שאין מעלין שעורין כפליים בחיטין והבעלים מפסידים. אבל במקום שמעלין שעורין כפליים בחיטין, זרעה שעורים.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ח

מתני': המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות, לא יזרענה פשתן, ואין לו קורת שקמה. קיבלה ממנו לשבע שנים. שנה ראשונה, זרעה פשתן, ויש לו קורת שקמה.:

[דף לד עמוד א] גמ': תנן, המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורין, לא יזרענה תלתן וכו'. חיטים לא יזרענה פשתן. פשתן לא יזרענה חטים. ניחא חטין לא יזרענה פשתן, שהפשתן מכחיש את הקרקע ביותר מן החטים. אלא פשתן לא יזרענה חטין? והא בשנה אחת שזרעה פשתן, לוקה הארץ יותר משזרעה שלשה שנים מן החטין ותימר כן? פי' ר' מנחם אחי רבי גוריון קומי ר' אילא. מוטב לזרעה פשתן אחר פשתן ולא שעורין אחר שעורין. וכ"ש שלא יזרע חטים אחר חטים. וכאן מדובר שזרעו בשדה הזה בעונה שעברה חיטים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה ט

מתני': המקבל שדה מחבירו שבע שנים בשבע מאות דינר, אין השביעית מן המיניין. שבוע אחד בשבע מאות דינר, השביעית מן המיניין:

גמ': תני, המקבל שדה מחבירו. זרעה שנה אחת ולא צימחה, כופין אותו לזרעה שנייה. שנייה ולא צימחה, אין כופין אותו לזרעה שלישית. אמר ר"ל. הדא דתימר, בשדה שאינה בדוקה אם מעמידה פירות. אבל בשדה שהיא בדוקה שמעמידה פירות, כופין אותו וזרעה שלישית

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה י

מתני': שכיר יום שעובד עד השקיעה גובה כל הלילה. ושכיר לילה גובה כל היום. ושכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה. שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע, יצא ביום, גובה כל הלילה. יצא בלילה, גובה כל הלילה וכל היום:

גמ': כתיב [דברים כד טו] ביומו תתן שכרו. וכתוב [ויקרא יט יג] לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר **תנן, שכיר יום** שעובד עד השקיעה **גובה כל הלילה** ואם לא שילם לו, עובר משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. **אמר שמאל. לא שילם לו, עד שקיעת החמה למחרת, עובר אף משום ביומו תתן שכרו.** ר' דוסא בעי [דף לד עמוד ב] **והא יום אחר הוא דתמר עובר עליו כל שמות הללו?** איך יתכן שיעבור גם על ביומו תתן שכרו, הרי אין זה ביומו שהרי אחר השקיעה של היום בו עבד התחיל יום אחר. אין בגלל מקיימא קראי, תיפותר ששמאל דיבר בשכיר שעות יום ולילה שיכול לגבות כל היום וכל הלילה. ותני כן שכיר שעות ביום גובה כל היום. בלילה גובה כל הלילה. שכיר שעות ביום ובלילה גובה כל הלילה וכל היום:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה יא

מתני': אחד שכר האדם, ואחד שכר הבהמה, ואחד שכר הכלים, יש בו משום [דברים כד טו] ביומו תתן שכרו, ויש בו משום [ויקרא יט יג] לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר. אימתי? בזמן שתבעו. לא תבעו, אינו עובר עליו. המחיה אצל החנווני או אצל שולחני והסכים, אינו עובר עליו. השכיר נשבע בזמנו ונוטל. עיבר זמנו, אינו נשבע ונוטל. ואם יש עדים שתבעו בזמנו ולא שילם לו, הרי זה נשבע ונוטל. גר תושב, יש בו משום ביומו תתן שכרו, ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר:

גמ': כתיב [דברים כד יד] לא תעשוק עני ואביון מאחריך. אילו ישראל. מגרך. זה גר צדק. בארצך. לרבות הבהמה והעבדים. בשעריך. לרבות המטלטלין. תני, יכול המחיה אצל חנווני או אצל שולחני יהא עובר עליו? הוא אינו עובר עליו. אבל עוברין הן עליו. אימתי? בזמן שתבעו לחנווני או לשולחני. לא תבעו, אינו עובר עליו. השכיר, בזמנו נשבע ונוטל. **עיבר זמנו, אינו נשבע ונוטל.** ריש לקיש אמר. בשאמר לו, נתתי בזמנו. אבל אם בזמנו א"ל אתן מחר למחרת נהיה כזמנו ואם. למחר אם אמר לו נתתי, אינו נאמן: ר' יוסי בן חנינה אומר. ואפילו למחר, אם אמר לו נתתי נאמן. **תנן, גר תושב, יש בו משום ביומו תתן שכרו, ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר.** מ"ט? כתיב [ויקרא יט יג] לא תעשוק את רעך, פרט לגר תושב

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה יב

מתני': המלוה את חבירו, לא ימשכנו אלא בבית דין. לא יכנס לביתו ויטול את משכנו שנאמר [שם יא] בחוץ תעמוד וגו'. היו לו שני כלים, נוטל אחד ומחזיר אחד. מחזיר את הכר בלילה, ואת המחרישה ביום. ואם מת, אינו מחזיר לירשיו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום. ומשלשים יום ולהלן, מוכרן בבית דין:

[דף לה עמוד א] גמ': כתיב בנזקין, שיהא גובה בעידית שנאמר [שמות כב ד] מיטב שדהו וגו'. וכתוב במלוה, שיהא גובה בביונית שנאמר [דברים כד יא] והאיש אשר אתה נושה בו וגומר. ואף שהפסוק מדבר על משכון ולמדו קרקעות מן המשכונות, שאף קרקע יגבה מבנונית. ודכוותה למה לא ילמדו משכונות מקרקעות בנזקין, דכל דיהיב ליה ממטלטלין יהיב ליה מיטב? פירש רבי סימאי. דבר תורה שיהא שליח בית דין נכנס וגובה בביונית. שאם יכנס המלוה, הרי הוא מוציא היפה. ואם יכנס הלווה, מוציא הרע. אלא שליח בית דין נכנס וגובה בביונית. תני רבי ישמעאל. דבר תורה שיהא הלווה נכנס שנאמר [דברים כד יא] והאיש אשר אתה נושה בו וגו'. מה דרכו של אדם להוציא? פחות שבכלים

ותקנו שבעל חוב בבינונית כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין. א"ר אילא. כתיב [שמות כב כה] אם חבול תחבול שלמת רעיך עד בוא השמש תשיבנו לו. תניי תמן, חבול, בבית דין שאם חבל בבית דין חייב להשיב עד בו השמש. שלא בבית דין מניין? שגם חייב להשיב ת"ל [שמות כב כה] אם חבול תחבול. מישכנו שלא ברשות עובר על כל שם ושם שיש לו. מישכנו שלא ברשות או שלא החזיר בזמן, עובר על כל שם ושם שיש לו, משום לא תבא אל ביתו, משום השב תשיב לו את העבוט, ומשום לא תשכב בעבוטו. א"ר אילא. הוא גרם לעצמו להתחייב על כל שם ושם שיש לו. מישכנו וחזר ונתן לו. מידת הדין בידו שיהא גובה מנכסין משועבדין. אם הלוח מוכר לאחר יכול המלוה לחזור ולגבות אותם. אם מחזיר לו, לאי זה דבר הוא ממשכנו? פירש רבי. שמא תבוא שמטה וישמיט ומלוה על המשכון אינו משמט דכתיב את אחיך תשמט ידך ולא שכבר בידך. או שמא ימות הלה ונמצאו המטלטלין ביד היורשין ואין גובין מטלטלין מן היורשים אבל מה שלקח כמשכון נחשב כבר שלו. תני, חבול כסות יום בלילה וכסות לילה ביום. מחזיר כסות יום ביום, וכסות לילה בלילה. כר וסדין שדרכן לכסות בלילה, חובלן ביום ומחזירן בלילה. קורדום ומחרישה שדרכן לעשות בהן מלאכה ביום, חובלן בלילה ומחזירן ביום. א"ר אילא. זימנין דתיפתר ההן קרא לא תבא עליו השמש לא תדנח תשקע עלוי שמשא וזימנין דתיפתר דלא תטמעי תזרח עלוי שמשא. דכתיב [דברים כד יג] השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בעבוטו, והכוונה עם מעלי שמשא. עד בוא השמש תשיבנו לו עד מטמעי זריחה שמשא: תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק ט הלכה יג

מתני': אלמנה. בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה, אין ממשכנין אותה. שנאמר [שם יז] לא תחבול בגד אלמנה. החובל את הריחים, עובר בלא תעשה. וחייב משום שני כלים שנאמר [שם ו] לא יחבל ריחים ורכב. ולא ריחים ורכב בלבד אמרו, אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר [שם ו] כי נפש הוא חובל

[דף לה עמוד ב] גמ': תני, אלמנה. בין ענייה בין עשירה אין ממשכנין אותה. שנאמר [דברים כד יז] לא תחבל בגד אלמנה. אחד ענייה ואחד עשירה דברי ר"מ. רבי יהודה אומר, ענייה אין ממשכנין אותה כל עיקר. עשירה ממשכנין אותה ואינו מחזיר. שמתוך שבא אצלה, משיאה שם רע. החובל זוג של ספרין, עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. חבל אחד מהן, אינו עובר אלא על אחד מהן. הממשכן צמד פרות. עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו. מישכן אחד מהם, אינו עובר אלא על אחד מהן בלבד

הדרן עלך פרק המקבל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק י הלכה א

מתני': הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהן. חולקין בעצים ובאבנים ובעפר. ורואין אלו אבנים ראויות להשתבר. היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו, נוטלן ועולות לו מן החשבון:

גמ': תנן, רואים אלו אבנים ראויות להשתבר. תני, נכמר כתנור, התחתונות ראויות לישבר. נפל לחוץ, העליונות ראויות לישבר. היה האחד מכיר מקצת אבניו, נוטלן ועולות לו מן החשבון והשני נוטל שבורות כנגדן. א"ר הושעיה. זאת אומרת, ששולטת היד מצד אחד ולא אומרים אך יתכן שרק אבניו של אחד נשברו ושל שני יצאו שלמים. תמן תנינן, התערבו מאה טבל שהפריש מהם תרומה גדולה במאה חולין, נוטל מאה ואחת. ובמה שנוטל יש בוודאי אחר טבל, ועושה אותו תרומת מעשר על המאה טבל, ואת המאה ואחד שיש בידו מוכרן לכהן ומנכה לו אחד שהוא תרומת מעשר. מאה טבל ומאה מעשר, נמצא שיש בתערובת אחד עשר תרומת מעשר, אחד ממאה מהטבל, ועוד עשרה תרומת מעשר ממאה המעשר ראשון, נוטל מאה ואחת ומוכרן לכהן חוץ מאחד עשר שהן תרומת מעשר. א"ר יוסי. אם אומר את נוטל מאה, אני אומר, כל חולין עלו בידו, ונמצאו אילו בטיבלן. רואים ששולטת היד מצד אחד ויתכן וכל המאה חולין נפלו לאותו צד אלא נוטל מאה ואחת, כדי להפריש תרומה ותרומת מעשר מן הטבל. תנן במשנה הבאה, התחתון נותן את התקרה, והעליון את המעזיבה. אילין תקועייא השקעים שעושים בקיר כדי לתת את הקורות עבור הגג של הבית שהוא

הריצפה של העליה מי משלם עליהם. רבי זעירא אמר, ארעיה הגר בקומת הקרקע **דאמר ליה העליון**, זקיק את מטעינני. רבי **אילא** אמר, עילאי. בנאי אמרין, תרויהון אילין יסודיאי. ודא מסייעה למאן דאמר בנאי. **דתני**, היתה חורבתו סמוכה לכותל חצר חבירו שהייתה נמוכה. לא יאמר לו, הריני מייסד עמך כותל חצירי ועולה. אלא מייסד עמו מלמטה ועולה. מכאן ששניהם משתתפים היתה על גבי שיחין או על גבי מערות, אינו נזקק לו כלום שהעליון לא צריך לתחתון. א"ר יוסי בי רבי בון. תיפותר כגון אילין דרייא בתים דבישן. דלא יכיל ארעיאי באני, עד דבני עיליאי שהיה העליון בונה כיפין ועליהם את ביתו. והתחתון בונה בתוך בכיפין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק י הלכה ב

[דף לו עמוד א] מתני': הבית והעלייה של שנים. נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן, הרי בעל העלייה יורד ודר למטה, עד שיתקן לו את העליונה. רבי יוסי אומר. התחתון נותן את התקרה, והעליון את המעזיבה:

גמ': תני, נפחת מקום התנור ששקע הגג של הבית במקום התנור, יורד למטה ומשתמש בתנור. מקום הכירה, יורד למטה. אלא דהוא יכול א"ל, עביד לך סולם, דלא תיהוי עליל ונפיק גו ביתי מדלת ביתי כשאתה רוצה להשתמש במקום הנמוך. ר' יוסי אומר. תחתון נותן את התקרה ועליון נותן את המעזיבה. אמר רבי יוסטא בשם ר"ל. התחתון נותן תקרה ולוחים, ועליון נותן המעזיבה. באיזה מעזיבה? אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר, מעזיבה עבה, שלא ירדו השופכים של העליון למטה. ר' אבהו אמר בשם ר' אלעזר, מעזיבה בינונית. לא אמרו אלא כשרוצה רק להדיח את הכוסות. ברם אין הוה בעי משגגא מאנין לכבס בגדים, אוף לר' אבהו דאמר בשם ר' אלעזר, מודי במעזיבה עבה. הורי ר' חנינה לאילין ציפוראי, שיהו שניהן נותנין את התקרה ואת הלוחין. דאינון זקוקין מיסק חמריהון תמן, ומיסק פיריהון תמן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק י הלכה ג

מתני': הבית והעלייה של שנים שנפלו. אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה. הרי בעל העלייה בונה את הבית ויושב בתוכו, עד שיתן לו יציאותיו. ר' יהודה אומר. אף זה דר לתוך של חבירו, וצריך להעלות לו שכר. אלא בעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה, ומקרה את העליה. ויושב בבית, עד שיתן לו יציאותיו:

גמ': אלא בעל הבית מבקש לבנות ובעל העלייה אינו רוצה. מהו שיאמר לו בעל העלייה, גופנו תעשה מעקה לגג שלך ואת השאר אני אבנה? נשמעינה מהדא דתנן, היתה חורבתו סמוכה לחורבת חבירו, עמד הלה ובנאה בלא רשותו. הרי זה מחשב יציאותיו בשער שבנה שהרי נהנה שיש לו קיר לביתו, ויתן לו את כל יציאותיו. הדא אמרה, שאינו אומר לו גופנו מן הצד אלא הוא בונה וגובה חלקו. כשם שאינו אומר לו גופנו מן הצד בניתה לעצמך שאתה זקוק לקיר ואיני חייב לך כלום, כך אין אומר לו גופנו מלמעלה תעשה מעקה לגג שאתה צריך ממילא לעשות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק י הלכה ד

[דף לו עמוד ב] מתני': וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע, וגינת אחר על גביו, ונפחת. הרי בעל הגינה יורד וזורע למטן, עד שיעשה לבית בדו כיפין. הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו, פטורין מלשלם. נתנו לו זמן לסתור את הכותל ולקוץ את האילן ונפלו בתוך הזמן, פטור. לאחר הזמן, חייב:

גמ': א"ר אלעזר. מעשה בדלית אחת שהיתה מודלה על פרסיקו עץ של חבירו, ונפשח הפרסקו. ובא מעשה לפני ר' חייה הגדול ואמר לו, צא והעמד לו פרסקו. א"ל ר' יוחנן. ולא ממתניתין שמעינן איפכא? דתנן, וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת. שמענו שאין כופין שהרי נאמר שבעל הגינה יורד וזורע למטן, עד שיעשה לבית בדו כיפין. ולא נאמר כופין אותו שיעשה כיפין לבית בדו. והתני ר' חייה כופין? אפשר נימר דלא פליגי. מאן דאמר כופין, שהוא שם ואפשר לכופו. ומאן דאמר אין כופין, בשאין עומד שם. תנן, נתנו לו זמן לקוץ. כמה הוא זמן? ר' הושעיה אמר שלשים יום

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק י הלכה ה

מתני': מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל. אמר לו פנה את אבניך, אמר לו הגיעוך, אין שומעין לו. משקיבל עליו, אמר לו הילך את יציאותיך ואני נוטל את שלי, אין שומעין לו. השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש. אמר לו תן לי שכרי. אמר לו, טול ממה שעשיתה בשכרך, אין שומעין לו. משקיבל עליו אמר לו, הילך את שכרך ואני נוטל את שלי, אין שומעין לו. המוציא זבלו לרשות הרבים. המוציא מוציא, והמזבל מזבל. אין שורין טיט בר"ה, ואין לובנין לבינים. וגובלין טיט בר"ה, אבל לא ללבינים. הבונה בר"ה, והמביא אבנים, המביא מביא והבונה בונה, ואם הזיק, משלם מה שהזיק. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום:

גמ': תני, פורק אדם זבלו בפתח חצירו בר"ה לפנותו מיד, אבל לשהותו אסור. בא אחר והוזק, הרי זה חייב. ר' יודה אומר. בשעת הזבלים, פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים, כדי שיתפרך ברגלי אדם ובהמה שלשים יום. שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ. פורק אדם עפרו בפתח חצירו ברשות הרבים, לשהותו ולהעלותו על גבי דימוס מיד. לשהותו, אסור. בא אחר והוזק בו, חייב. לא יהא גובל בצד זה, אלא במקום שבונהו שאנשים יראו שבונים ויזהרו. פורק אדם אבניו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותן מיד. לשהותן, אסור. בא אחר והוזק בהן, חייב. מסר החוצב לגמל, הגמל חייב. גמל לסתת, הסתת חייב. סתת לסבל, הסבל חייב. העלה על גבי בימוס והיה מפקפק בה ונפלה, האדרכל חייב. מסרה הגמל לסתת, והוזק בין בסיתות מהחתיכות שנשרו בסיתות בין באבן, הסתת חייב. [דף לז עמוד א] הסתת לסבל, והוזק בסיתות, הסתת חייב. באבן, הסבל חייב. עלתה וישבה בדימוס ונפלה, פטור דהוי אוס

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא מציעא

פרק י הלכה ו

מתני': שתי גנות זו על גבי זו והירק בנתיים, ר' מאיר אומר של עליון. ר' יהודה אומר, של תחתון. א"ר מאיר. ומה אם ירצה העליון ליטול את עפרו, אין כאן ירק. א"ר יהודה. ומה אם ירצה התחתון למלאות גינתו עפר, אין כאן ירק. א"ר מאיר. וכי מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה, נבדוק מניין ירק זה חייב. והרי הוא חי מהאדמה של העליון לכן יהיה של עליון. ר' שמעון אומר, כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול, הרי הוא שלו. והשאר של תחתון:

גמ': מה יעשו? אמר אפרים בשם ריש לקיש, יחלוקו. דבית ר' ינאי אמרי כר"ש, דכל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול עד עשרה טפחים הרי אלו שלו ואם לאו הרי הם של תחתון. אמר ר' יוחנן בשם ר' ינאי כר"ש, ובלבד שלא יואנס יתאמץ. כותל שבין שתי חצרות ונפרץ. רב ושמואל. חד אמר, השטח של הכותל מחצה לזה ומחצה לזה. וחד אמר, כולו לזה וכולו לזה. מה מפקה מביניהן? מצא מציאה. מאן דאמר מחצה לזה ומחצה לזה, מחציו והילך לזה ומחציו והילך לזה. ומאן דאמר כולו לזה וכולו לזה, המוציא זכה

הדרן עלך פרק הבית והעלייה וסליקא לה מסכת בבא מציעא